

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Suomen ilveskannan hoitosuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2021:22

Suomen ilveskannan hoitosuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Maa- ja metsätalous ministeriö

© 2021 tekijät ja maa- ja metsätalousministeriö

ISBN pdf: 978-952-366-200-1

ISSN pdf: 1797-397X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Suomen ilveskannan hoitosuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2021:22**Julkaisija** Maa- ja metsätalousministeriö**Kieli** Suomi**Sivumäärä** 46**Tiivistelmä**

Suomen ilveskannan hoitosuunnitelman päätavoitteena on ilveksen suotuisan suojelutason säilyttäminen. Hoitosuunnitelmalla pyritään sovittamaan yhteen yhtäältä ilvesten elinalueilla asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet sekä toisaalta ilveskannan suojelun tarpeet.

Ilveskannan suotuisan suojelutason säilyttämisessä kyse on ilveskannan elinvoimaisuuden turvaamisesta ja samalla siitä, että ilvesten elinalueilla asuvien kansalaisten eri tarpeet ja näkemykset ja sosiaalinen kestävyys huomioidaan. Ilveskannan hoitosuunnitelmassa kuvataan keskeiset toimenpiteet, joiden tavoitteena on turvata elinvoimainen ilveskanta osana suomalaista luontoa ja ekosysteemeitä, mahdollistaa ilveskannan kestävä kannanhoidollinen metsästys sekä vastata ilvesten aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin kuten poro- ja kotieläinvahinkoihin. Suunnitelmalla vastataan myös Suomea koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.

Ilveskannan hoitosuunnitelman päivityksen valmistelu aloitettiin vuonna 2016 Suomen riistakeskuksen toimesta. Osana valmistelua esimerkiksi selvitettiin verkkokyselyllä ilvesmielipiteitä, laadittiin kysely kannanhoidollisten poikkeuslupien hakijoille, kuultiin alueellisia riistanneuvostoja ilveskannan hoidon erityiskysymyksistä, järjestettiin keskustelufoorumi verkossa ja pidettiin työpajoja.

Ilveskannan hoitosuunnitelman lisäksi samassa yhteydessä valmisteltiin riistakeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyönä hoitosuunnitelman taustaosio. Hoitosuunnitelmaluonnos oli lausunnoilla vuoden vaihteessa 2017–2018 ja varsinainen hoitosuunnitelma sekä taustaosio viimeisteltiin virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Viimeistelyssä kuultiin myös sidosryhmiä.

Asiasanat ilves, riista, petoeläimet, riistanhoito, suurpedot**ISBN PDF** 978-952-366-200-1**ISSN PDF** 1797-397X**Julkaisun osoite** <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-200-1>

Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland

Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2021:22

Utgivare Jord- och skogsbruksministeriet

Språk Finska

Sidantal

46

Referat

Huvudmålet för förvaltningsplanen är att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen i Finland. Planens syfte är att samordna behoven hos de människor som bor och arbetar i lodjursrevir och lodjursstammens skyddsbehov.

För att bibehålla en gynnsam skyddsnivå för lodjur gäller det att trygga lodjursstammens livskraft och samtidigt beakta den sociala hållbarheten samt de olika behoven och åsikterna hos dem som bor i områden med lodjur. Förvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de viktigaste åtgärderna som syftar till att trygga en livskraftig lodjursstam som en del av den finländska naturen och ekosystemet, möjliggöra hållbar stamvårdande jakt på lodjur samt åtgärda de ekonomiska och sociala skador som orsakas av lodjur, såsom ren- och husdjurskadorna. Planen är också ett svar på de internationella åtaganden som gäller Finland.

Beredningen av uppdateringen av förvaltningsplanen för lodjursstammen inleddes av Finlands viltcentral 2016. Som ett led i beredningen utreddes till exempel genom en webbenkät åsikterna om lodjur, utarbetades en enkät till dem som ansöker om stamvårdande dispens, hördes de regionala viltvårdsråden om särskilda frågor som rör förvaltningen av lodjursstammen, ordnades ett diskussionsforum på webben och ordnades workshoppar.

Utöver förvaltningsplanen för lodjursstammen bereddes samtidigt en redogörelse för bakgrunden till förvaltningsplanen av Finlands viltcentral i samarbete med Naturresursinstitutet. Utkastet till förvaltningsplan var på remiss vid årsskiftet 2017–2018, och den egentliga förvaltningsplanen och bakgrundsavsnittet färdigställdes som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Vid färdigställandet hördes också intressegrupper.

Nyckelord lodjur, rovdjur, vilt, viltvård, stora rovdjur

ISBN PDF 978-952-366-200-1

ISSN PDF

1797-397X

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-200-1>

Management Plan for the Lynx Population in Finland

Publications of the Ministry of Agriculture and Forestry 2021:22

Publisher	Ministry of Agriculture and Forestry		
Language	Finnish	Pages	46

Abstract

The main objective of the Management Plan for the Lynx Population in Finland is to retain a favourable conservation status of the lynx. The management plan aims to reconcile the needs of citizens living and working in lynx habitats with the conservation requirements of the lynx population.

The retention of a favourable conservation status of the lynx refers to safeguarding the vitality of the lynx population while taking into account social sustainability and the different needs and views of citizens living in lynx habitats. The Management Plan for the Lynx Population in Finland describes the key measures aimed at securing a viable lynx population as part of Finnish nature and ecosystems, enabling sustainable management-based hunting of the lynx population and addressing the financial and social challenges posed by the lynx, such as damage to reindeer and domestic animals. The plan also responds to Finland's international obligations.

Preparation of the lynx population management plan was started in 2016 by the Finnish Wildlife Agency. The preparations included an online survey to determine public opinion regarding the lynx, a questionnaire for persons applying for management-based derogations, consulting regional wildlife councils on specific lynx population management issues, as well as an online discussion forum and workshops.

In addition to the lynx population management plan, a background document for the management plan was prepared in cooperation by the Finnish Wildlife Agency and Natural Resources Institute Finland. The draft management plan was circulated for comments at the turn of 2017–2018, and the actual management plan and the background document were finalised as part of the official duties of the Ministry of Agriculture and Forestry. Stakeholders were also consulted during the finalisation process.

Keywords lynx, carnivores, game, game management, large carnivores

ISBN PDF 978-952-366-200-1 **ISSN PDF** 1797-397X

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-200-1>

Sisältö

Johdanto	7
1 Ilveskannan hoitosuunnitelman tavoite: Ilveskannan suotuisan suojelutason säilyttäminen	11
2 Ilveskannan hoitosuunnitelman keskeiset toimenpidekokonaisuudet	13
2.1 Syventyvä ja laajentuva tieto ilveskannasta	14
2.1.1 Ilveskannan seurannan turvaaminen ja kehittäminen	14
2.1.2 Suurpetoyhdyshenkilöverkosto.....	17
2.1.3 Erillislaskennat	19
2.2 Kannanhoidolliset toimenpiteet	20
2.2.1 Kannanhoitoalueet.....	20
Poronhoitoalue.....	22
Muu Suomi.....	24
2.2.2 Kannanhoidollinen metsästys	25
2.2.3 Monilajinen kannanhoito	29
2.2.4 Ilveksen pyynnin valikoivuuden ja eettisen metsästyksen kehittäminen	31
2.3 Ilveksen ja ilveksen kannanhoidon hyväksyttävyyys	33
2.3.1 Vahinkojen ennaltaehkäisy ja korvaaminen	33
2.3.2 Riistaneuvostot ja sidosryhmäyhteistyö	35
2.3.3 Ilves ja yhteiskunta.....	36
3 Muut toimenpiteet	38
3.1 Suomalaiseen ilvestietoon liittyvä viestintä	38
3.2 Metsästyksen valvonta ja SRVA-tehtävät	40
3.3 Ilvesten siirtoistutukset	41
3.4 Kansainvälinen yhteistyö	42
4 Hoitosuunnitelman toimeenpano	43
Lähteet	45

JOHDANTO

Suomen ilveskannan hoitosuunnitelman päätavoitteena on ilveksen suotuisan suojelutason säilyttäminen. Hoitosuunnitelmalla pyritään sovittamaan yhteen yhtäältä ilvesten elinalueilla asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet sekä toisaalta ilveskannan suojelun tarpeet. Hoitosuunnitelman toimenpidekokonaisuudet eli 1) syventyvä tieto ilveskannasta, 2) kannanhoidolliset toimenpiteet ja 3) ilveksen ja ilveksen kannanhoidon hyväksyttävyyden, tukevat tavoitteen eli suotuisan suojelutason säilyttämistä.

Ilveskannan kuten muiden suurpetojen ja riistalajien hoidossa on otettava huomioon näiden luonnonvaraisten eläinten vuorovaikutus ihmisten ja laajemmin ihmistoiminnan kanssa. Ilveskannan hoitosuunnitelmassa kuvataankin niitä eri vaikutuksia ja riippuvuuksia, joita ilveskannalla on ihmistoimintaan ja päinvastoin. Myös monilajinen kannanhoito eli eri lajien vuorovaikutus suhteessa toisiinsa on otettu uutena näkökulmana huomioon. Ilveskannan suotuisan suojelutason säilyttämisessä kyse on siis ilveskannan elinvoimaisuuden turvaamisesta ja samalla siitä, että ilvesten elinalueilla asuvien kansalaisten eri tarpeet ja näkemykset ja sosiaalinen kestävyys huomioidaan. Luontodirektiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet. Ilveskannan hoitosuunnitelmassa kuvataan keskeiset toimenpiteet, joiden tavoitteena on turvata elinvoimainen ilveskanta osana suomalaisesta luontoa ja ekosysteemeistä, mahdollistaa ilveskannan kestävä kannanhoidollinen metsästys sekä vastata ilvesten aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin kuten poro- ja kotieläinvahinkoihin. Suunnitelmalla vastataan myös Suomea koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.

Yleisesti voidaan todeta, että suurpetona ilves on arvostettu riistalaji ja määrällisesti runsaslukuisin karhun kanssa. Suurpetona se ei kuitenkaan ole pahin vahinkojen aiheuttaja; ilves on aiheuttanut vuosittain verrattain vähän korvattavia vahinkoja muutoin kuin porotaloudelle. Kyselyn mukaan useat suomalaiset myös tuntevat esimerkiksi iloa kohdataksaan ilveksen jälkiä tai ilveksen. Ilveksiä kohdataan kuitenkin melko harvoin. Kyselyn mukaan ihmiset kaipaavat lisää tutkimustietoa erityisesti ilveksen liikkumisesta, reviiri-koosta ja käyttäytymisestä ihmisten läheisyydessä. (Taloustutkimus 2016.)

Ilveskannan hoitosuunnitelman päivitys

Suomen ilveskannan hoitosuunnitelman päivitys tehtiin Suomen riistakeskuksen toimesta vuosien 2016–2017 aikana. Hoitosuunnitelman perustana on ajankohtainen tieto ilveksen biologiasta ja ekologisista tarpeista. Luonnonvarakeskus valmisteli hoitosuunnitelman päivityksen taustaosion ilveksen biologiaan, ilveskannan tilaan, sekä kehitykseen liittyvät osiot (luvut 2. ja 3).

Ilveskannan hoitosuunnitelma ja sen taustaosioluonnos olivat lausunnoilla vuoden vaihteessa 2017–2018. Lausuntokierroksen jälkeen hoitosuunnitelmaluonnosta viimeisteltiin virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Viimeistelyssä huomioitiin saapuneet lausunnot sekä päivittyneet tiedot esimerkiksi ilveskannan ja ilveskannan uhanalaisuusluokituksen suhteen. Lisäksi myös EU-tuomioistuimen ennakkoratkaisu suden kannanhoidollista metsästystä koskien otettiin huomioon ja toimenpideoSION rakennetta selkiytettiin. Muutoksia käytiin läpi vielä kokouksessa sidosryhmien kanssa syyskuussa 2021.

Suomen ensimmäinen ilveskannan hoitosuunnitelma vahvistettiin vuonna 2006. Hoitosuunnitelman luonnoksen valmisteli tuolloin maa- ja metsätalousministeriölle Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti. Vuoden 2006 hoitosuunnitelmassa todetaan, että ”kannan hoidon linjauksissa on lähivuosina otettava huomioon toteutunut kannan hoidon ja kannan suojelun onnistuminen”. Voidaan todeta, että riistahallinto on onnistunut ilveskannan hoidossa, koska kanta on suotuisalla suojelutasolla ja kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n luokituksen ja kriteeristön mukaisen Suomen uhanalaisuusarvioinnin mukaan elinvoimainen. Tästä näkökulmasta myös ilveskannan hoitosuunnitelma on toimiva työkalu ilveskannan hoidossa ja ilveskannan hoitoon liittyvien osin ristikkäistenkin näkökulmien huomioon ottamisessa.

Ilveskannan hoitosuunnitelman päivitystyön keskeiset teemat määräytyvät suurelta osin vuonna 2014 suoritettun Kansallisen suurpetopoliitiikan kehittämisarvioinnin perusteella. Käsillä oleva toimenpiteiden kokonaisuus ottaa huomioon hallinnoivissa tahoissa tapahtuneet muutokset ja sen mukanaan tuomat edut asiantuntijuuden kehittämisessä riistahallinnon sisällä. Lisäksi toimenpiteet pyrkivät hyödyntämään metsästäjäkunnassa olevaa talkootyöhalukkuutta ja yhdistämään sitä nopeasti kehittyviin riistahallinnon sähköisiin tietojärjestelmiin.

Ilveskanta on myös kasvanut vuodesta 2006, jolloin edellinen hoitosuunnitelma vahvistettiin. Tuolloin ilveksen vuoden 2005 minimikanta-arvio oli 1100–1200 ilvestä (Kojola ym. 2006). Vuonna 2021 julkaistun kanta-arvion mukaan ennen metsästyskautta 2021/2021 Suomessa arvioitiin olevan 2 155–2 280 yli vuoden ikäistä ilvestä (Holmala ym. 2021).

Kun ilveskannan hoitosuunnitelman päivitystyö aloitettiin, herätti ilveskannan voimakas kasvu erityisesti pienten hirvieläinten elinalueilla paljon keskustelua. Toiset näkivät ilveksen lisääntymisen hyödyttävän luontoa esimerkiksi supikoiraan kohdistuvan saalistuksen

kautta; toiset taas kokivat riistanhoitotyön valuvan hukkaan ilveksen saalistuksen kohdistuessa voimakkaasti vaikkapa metsäkauriiseen. (Toivola 2016.) Sittemmin keskustelu laantui ja ilveskannan hoitosuunnitelman viimeistelyssä on myös otettu huomioon muuttunut tilanne. Esimerkiksi tiheän valkohäntäpeura- ja kauriskannan alueella ilveksen merkitys kyseisten lajien saalistajana on tunnustettu ja todettu myös aiheeseen liittyvän tutkimustiedon tarve. Uutena teemana ilveskannan hoitosuunnitelmassa onkin monilajinen kannanhoito, joka tarkoittaa suurpetojen kohdalla suurpetojen ja niiden saaliseläinten välisen vuorovaikutusten huomioimista kannanhoidossa ja sen suunnittelussa. Lähestymistavassa korostetaan myös sitä, että ilveskannan hoitoon liittyviä kysymyksiä ei voida tarkastella erillään suhteessa muihin suurpetoihin. Monilajinen kannanhoito on jo jonkin aikaa käsitteenä ollut olemassa, mutta riistahallinnon ja -tutkimuksen kiinnostus ja panostukset aiheeseen liittyen ovat konkretisoituneet viime vuosien aikana.

Kannanhoitosuunnitelman päivityksen tavoitteena on myös ollut pyrkiä kertyneen tutkimustiedon avulla selkiyttämään ilveksen vaikutuksia elinympäristöjen erityispiirteet huomioiden. Lisäksi tieto halutaan tuoda ihmisten käyttöön. Päivityksessä on myös tarkasteltu sitä, miten lisääntynyttä tietoa voidaan hyödyntää ilveksen metsästyksen suunnittelussa esimerkiksi Oma riista -palvelun avulla. Yksi tavoite hoitosuunnitelman päivityksessä oli myös etsiä vaihtoehtoja erillislaskennoille ilveskannan arvioinnin kehittämiseksi. Kannanhoitosuunnitelman päivityksen tavoitteena on myös ollut saada ihmiset näkemään laji arvokkaana osana Suomen luontoa mutta myös entistä kiinnostavampana riistaeläimenä. (Toivola 2016.)

Päivityksessä hoitosuunnitelmassa onkin otettu huomioon edellisen hoitosuunnitelman jälkeen tapahtuneet muutokset niin ilvestä koskevassa tutkimustiedossa kuin kannanarviointiin liittyvien menetelmien kehityksessä. Esimerkiksi riistakamerakuvien ja älylaitesovellusten mahdollisuudet kannanarvioinnissa on nostettu esille. Myös tiivistynyt yhteistyö Ruotsin ja Norjan suurpetoasioista vastaavien kanssa on huomioitu tuomalla esille siihen liittyvä yhteistyö ja toisaalta tutkimustarpeet Suomen ja Skandinavian ilveskantojen geneettisestä sukulaisuudesta.

Hoitosuunnitelman rakenne

Päivityksessä hoitosuunnitelmassa tausta- ja toimenpideoiot on eriytetty toisistaan. Toimenpideoio eli varsinainen hoitosuunnitelma on itsenäinen kokonaisuus ja siinä aihepiireistä esitetyn suppean taustan lisäksi viitataan useassa kohtaa taustaosion eri lukuihin, josta käsiteltävää asiakokonaisuutta on mahdollista selvittää syvällisemmin. Taustaosiossa kuvataan muun muassa ilveksen biologiaa, ilveskannan kehitystä Suomessa, ilvekseen liittyvää keskeistä kansallista ja kansainvälistä lainsäädäntöä, kannanhoitoa, sidosryhmäyhteistyötä, viestintää sekä tarkemmin hoitosuunnitelman valmisteluprosessia.

Hoitosuunnitelman ensimmäisessä luvussa kuvataan suotuisan suojelutason kriteerit ja siihen liittyvä sääntely. Luvussa kaksi kuvataan kolme keskeistä toimenpidekokonaisuutta (luvut 2.1., 2.2. ja 2.3.), jotka tukevat hoitosuunnitelman päätavoitteen eli suotuisan suojelutason säilyttämistä. Toimenpidekokonaisuuksien alaluvuissa on kuvattu tarkemmin toimenpidekokonaisuuksia – kuten esimerkiksi 2.1. Syventyvä ja laajentuva tieto ilveskannasta, joka koostuu alaluvuista 2.1.1. Ilveskannan seurannan turvaaminen ja kehittäminen, 2.1.2. Suurpetoyhdyshenkilöverkosto ja 2.1.3. Erillislaskennat. Yksittäiset toimenpiteet on sijoitettu jokaisen alaluvun alkuun laatikkoon ja alalukujen tekstiosassa kuvataan tarkemmin esimerkiksi toimenpiteiden taustaa, tarpeita ja toteuttamista.

Luvussa kolme kuvataan hoitosuunnitelman ”Muut toimenpiteet”, jotka tukevat hoitosuunnitelman tavoitteita ja muita toimenpidekokonaisuuksia. Muita toimenpiteitä ovat 1) Suomalaiseen ilvestietoon liittyvä viestintä, 2) Metsästyksen valvonta ja SRVA-tehtävät, 3) Ilvesten siirtoistutukset (huom. toimenpiteessä todetaan, ettei siirtoistutuksia tehdä) ja 4) Kansainvälinen yhteistyö.

Luvussa neljä kuvataan hoitosuunnitelman toimeenpanoa. Toimenpideosiossa mainitut lähteet on koottu loppuun lähdeluetteloon.

1 Ilveskannan hoitosuunnitelman tavoite: Ilveskannan suotuisan suojelutason säilyttäminen

Toimenpiteet:

Maa- ja metsätalousministeriö varmistaa, että Suomen ilveskanta säilyy suotuisalla suojelutasolla.

Maa- ja metsätalousministeriö arvioi yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa tarpeen määrittellä ilveskannalle suotuisan suojelutason viitearvo.

Ilves on luontodirektiivin liitteen IV mukainen laji, joten hoitosuunnitelmassa suotuisaa suojelutasoa tarkastellaan EU:n luontodirektiivin vaatimuksiin perustuen. Lajien suotuisaa suojelutasoa arvioidaan luontodirektiivin toimeenpanon raportoinnin yhteydessä kerran kuudessa vuodessa luontodirektiivin 17 artiklan mukaisessa menettelyssä. Suotuisa suojelutaso arvioidaan seuraavin kriteerein: 1. levinneisyys, 2. esiintymisalue, 3. rakenne ja toiminta sekä 4. suojelutason odotettavissa oleva kehitys. Suojelutaso arvioidaan lajeittain eri luonnonmaantieteellisille vyöhykkeille. Suomessa arviot tehdään boreaaliselle ja alpiiniselle vyöhykkeelle. Arvioita tulkittaessa on huomioitava, että boreaalinen vyöhyke kattaa lähes koko Suomen pinta-alan.

Lajin katsotaan olevan suotuisalla suojelutasolla, kun:

1. kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelteisena osana, ja
2. lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja
3. lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö.

Kaikkien yllä mainittujen kriteerien pitää täytyä, jotta lajin voidaan katsoa olevan suotuisalla suojelutasolla. Pelkkä kannan koon taso ei ole riittävä mittari suotuisan suojelutason määrittämiseksi.

Suomen ilveskanta on suotuisalla suojelutasolla ja näin on ollut vuosien 2007–2012 raportointikaudesta alkaen. Viimeisin arvio on vuodelta 2019, jolloin raportointikautena oli 2013–2018. Ilveksen arvioitiin lajina olevan suotuisalla suojelutasolla molemmilla vyöhykkeillä.

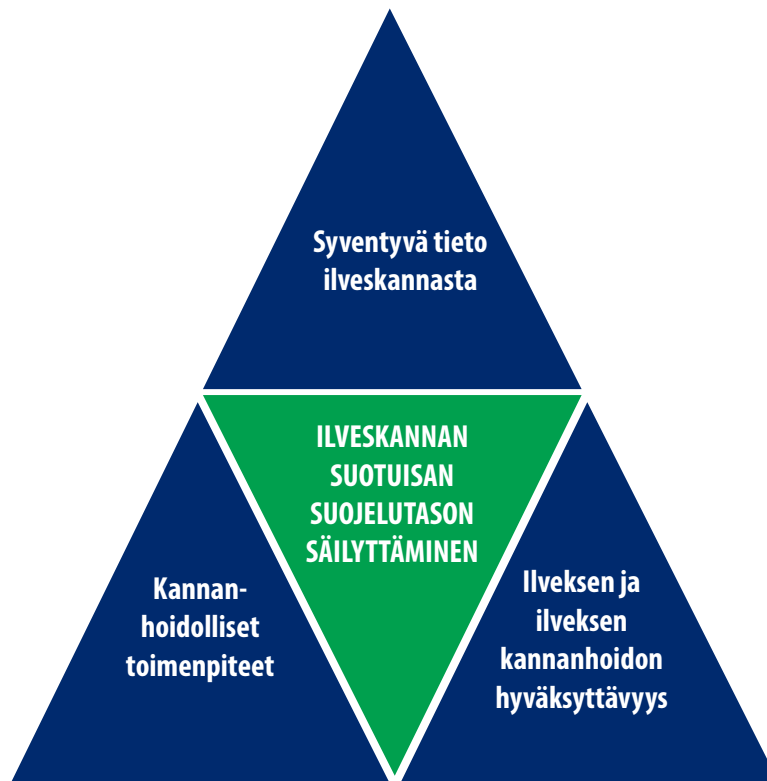
Heinäkuussa Vuoden 2021 valmistuneen kanta-arvion mukaan Suomessa oli ennen metsästyskautta 2021/2021 noin 2 155–2 280 yli vuoden ikäistä ilvestä (Holmala ym. 2021).

Ilveksen suotuisalla suojelutasolla Suomessa on vain vähän uhkatekijöitä. Suojelutason merkitykseltään pieneksi uhkatekijäksi on arvioitu metsästys. Metsästyksen kautta tapahtuvaa kuolleisuutta hallitaan kannan jatkuvalla seurannalla, vuosittaisella metsästysverotuksen tutkimukseen perustuvalla suunnittelulla ja viranomaispäätöksin toteutettavilla poikkeuslupapäätöksillä. Jatkuvalla kannanseurannalla varmistetaan, että ilveskannasta on jatkuvasti olemassa ajantasaista tietoa päätöstentien pohjaksi.

Ilveskannan elinvoimaisuutta arvioidaan myös IUCN:n uhanalaisuusarvioinnin avulla. Vuoden 2019 arvioinnissa ilves poistettiin punaiselta listalta ja ilves arvioitiin elinvoimaiseksi (LC).

Ilveskannalle ei ole tarpeen asettaa pienimmän elinvoimaisen kannan tavoitetta. Ilveskannasta olisi kuitenkin viimeisten vuosien aikana yhä kattavamman tiedon pohjalta määritettävissä Ruotsin esimerkin mukaisesti lukumäärä kannan suotuisalle referenssipopulaatiolle (eli viitearvolle) (Naturvårdsverket 2016), joka siis tarkoittaa yksilömäärää, jolla suotuisan suojelutason voidaan katsoa täyttyvän. Kun arvioidaan tarvetta määrittää ilveskannalle suotuisan suojelutason viitearvo, otetaan huomioon suotuisan suojelutason raportoinnin tulokset.

2 Ilveskannan hoitosuunnitelman keskeiset toimenpidekokonaisuudet

Ilveskannan hoitosuunnitelman toimenpidekokonaisuudet ovat 1) syventyvä tieto ilveskannasta, 2) kannanhoidolliset toimenpiteet ja 3) ilveksen ja ilveksen kannanhoidon hyväksyttävyyys. Toimenpidekokonaisuudet tukevat päätavoitteen eli suotuisan suojelutason säilyttämistä.

2.1 Syventyvä ja laajentuva tieto ilveskannasta

2.1.1 Ilveskannan seurannan turvaaminen ja kehittäminen

Toimenpiteet:

Ilveksen kanta-arvion (populaatiomalli ja ennustemalli) yleistä kehitystyötä jatketaan Luonnonvarakeskuksessa.

Luonnonvarakeskus ja Suomen riistakeskus selvittävät edellytykset nykyistä laajempaan kansalaishavaintojen hyödyntämiseen suurpetoyhdyshenkilöiden työn tukena ja ilveskannan seurannassa.

Rajavartijat kirjaavat yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa sovitun toimintamallin mukaisesti suurpetohavaintoja TASSU-järjestelmään.

Luonnonvarakeskus ja Suomen riistakeskus aktivoivat riistakamerakuvien toimittamista tutkimukselle olemassa olevien kanavien kautta.

Riistakamerakuvien liittäminen osaksi käytössä olevaa suurpetohavaintojen havainnointijärjestelmää pyritään tekemään helpoksi sitä hyödyntävälle suurpetoyhdyshenkilölle.

Luonnonvarakeskuksen ilvekseen liittyvää geneettistä tutkimusta jatketaan resurssien ja tarveharkinnan puitteissa muun muassa selvittämällä ilvesten sukulaisuussuhteita ja ilveskannan yhteyksiä naapurimaiden populaatioihin.

Kehitetään tutkimuksen, hallinnon ja kentän välistä vuoropuhelua suurpetotutkimusten tuloksista.

Ilveksen kanta-arvio valmistuu vuosittain touko-heinäkuussa. Ilveksen kanta-arvio perustuu suomalaisessa menetelmässä suurpetoyhdyshenkilöiden ilvespentueista tehtyihin havaintoihin, metsästyssaaliiseen perustuviin Luken ja Suomen riistakeskuksen saalis seuranta-aineistoihin, muihin kuolleisuustilastoihin, Pohjoismaisen ilvestutkimuksen tutkimustuloksiin ilvesten elinpiirien koosta, Pohjoismaiseen tieteellisesti julkaistuun menetelmään pentueellisten naaraiden käytöstä kanta-arvioinnin pohjana sekä kotimaiseen

telemetry-aineistoon ja asiantuntijaharkintaan, jossa keskimääräisellä ilveksen elinpiirin koolta ja tutkimukseen perustuvalla liikkuvuustiedolla on huomattava merkitys erillisten pentueiden määrittelyssä (tausta-osio; luku 3).

Kanta-arviomenetelmän ja kanta-arvion pohjana olevan aineiston laadun parantamiseksi on tehty viime vuosien aikana useita toimenpiteitä. Erityisen suuri ponnistus ovat olleet vuosien 2011–2018 talvien aikana suoritettavat erillislaskennat. Laskennoissa tietoja erillisistä pentueista ja pentueiden ulkopuolisten yksilöiden osuuksista saatiin tarkennettua. Erillislaskentojen kautta saatu aluekohtainen tieto vanhenee kuitenkin ajan myötä. Suurpetoyhdyshenkilöiden tuottamat ilveshavainnot ovatkin kanta-arvion tärkein tausta-aineisto. Suurpetoyhdyshenkilöverkostoa onkin jatkuvasti koulutettu ja koulutustoimintaa on tehostettu ilveskannan hoitosuunnitelman toimenpiteiden pohjalta.

Jotta ilveskannan kehitystä voitaisiin ennustaa, laati RKTL (1.1.2015 alkaen osa Luonnonvarakeskusta) vuonna 2012 populaatiomallin ilvekselle. Malli tuottaa perustietoa ilveskannasta, kuten kasvuprosentin eri vuosilta. Ennustemalli on neljävuotinen ja lähtövuodeksi asetetaan lähtövuoden pentuearvio. Mallia päivitetään tarpeen mukaan. Populaatiomallin avulla maa- ja metsätalousministeriö on pystynyt arvioimaan tavoitellun ilveskannan koon ja siihen johtavan verotusmäärän hyvin.

Kanta-arvion tarkentamiseksi tarvitaan kuitenkin edelleen kehitystyötä. Sitä tarvitaan sekä havaintoaineiston laadun ja kattavuuden varmistamiseksi, että varsinaisen kanta-arviomenetelmän laadun ja ajantasaisuuden takaamiseksi. Havaintoaineistojen keruusta vastaa Suomen riistakeskuksen koordinoima suurpetoyhdyshenkilöverkosto ja sen koulutuksesta ovat vastanneet yhdessä Suomen riistakeskus ja Luonnonvarakeskus.

Ruotsissa ja Norjassa on käytössä maiden yhteinen mobiilisovellus (Skandobs), jolla mahdollistetaan kaikille halukkaille kansalaisille mahdollisuus ilmoittaa suurpetohavaintonsa. Ruotsissa Lääninhallitusten jälkitarkastajat saavat ilmoituksen omaan järjestelmäänsä, jonka pohjalta he voivat käydä tarkastamassa havainnot. Kansalaisilla on mahdollisuus myös jakaa kuvia suurpedoista sovelluksessa. Luonnonvarakeskus ja Suomen riistakeskus selvittävät edellytykset kyseisen järjestelmän käyttöönotosta Suomessa. Vaihtoehtoisesti Luonnonvarakeskus ja Suomen riistakeskus selvittävät edellytykset luoda vastaavan tapainen järjestelmä, jolla voidaan hyödyntää nykyistä kattavammin kansalaishavaintoja suurpetoyhdyshenkilöiden työn tukena ja ilveskannan seurannassa.

Rajoitetuilla ilveksen esiintymisalueilla on esimerkiksi Sveitsin vuoristoissa (esim. Kunz F ym. 2016) pystytty tuottamaan kanta-arvioita riistakameroiden tuottamaan kuvamateriaaliin perustuen. Suomessa ilveksen elinpiirit ovat käytännössä niin laajoja ja ilveskanta kokonaisuudessaan niin runsas, ettei maastoon sijoitetuilla riistakameroilla pystytä

korvaamaan suurpetoyhdyshenkilöverkoston havainnointiaineistoa. Riistakameroiden tuottamia kuvia voidaan kuitenkin hyödyntää kanta-arviota tarkentavana materiaalina.

Suomessa riistakameroiden käyttö on melko vapaata, kameran asentaminen maastoon vaatii maanomistajan luvan ja kameran käytöstä tulisi olla myös ilmoitus alueella. Kamera ei saa kuvata tietä, jolla saattaa liikkua ajoneuvoja tai ihmisiä. Vuosittain ilveksistä saadaankin lukuisia riistakamerakuvia. Laadukkaita kuvia olisi mahdollista tietyissä olosuhteissa hyödyntää kanta-arviota tehtäessä. Erityisen käyttökelpoisia voisivat olla kuvat emoista pentuineen. Haasteena riistakamerakuvien käytössä on erityisesti liian alhainen kuvanlaatu sekä se, että kameraverkoston tuottamaa kuvamateriaalia tarvittaisiin runsaasti ja kameroita tulisi olla melko tiheästi, jotta kuvamateriaalia pystyttäisiin käyttämään alueellisen ilveskannan koon arviointiin. Tiheimmillä ilveskannan esiintymisalueilla kuvat, joista eri naarasyksilöt pystytään tunnistamaan, olisivat arvokasta materiaalia kanta-arviota hyödyttävässä menetelmäkehitystyössä. Kuvamateriaalia on nykyisin mahdollista toimittaa tutkimuksen käyttöön internetissä toimivassa [palvelussa](#) (linkki ulkoiselle sivulle). Vuosittain ilveskuvia toimitetaan tutkimukselle kuitenkin vain hyvin vähän. Hyvien riistakamerakuvien toimittamista tutkimuksen käyttöön tulee aktivoida.

Geneettisten menetelmien hyödyntäminen ilveskannan seurannassa on mahdollista moniin kannan tilaa koskeviin kysymyksiin. Kannan koon vuosittaiseen arviointiin DNA-näytteistä se ei pentueiden suuren määrän ja lajin laajan levinneisyyden johdosta sovellu. Lisäksi ei-kajoavien näytteiden (uloste, virtsa, karva) haasteellisen keräämisen takia nykyiset geneettiset menetelmät eivät tällä hetkellä sovellu ilveskannan koon vuosittaiseen arviointiin. Geneettisillä menetelmillä voidaan kuitenkin tuottaa tietoa lajin sosiaalisesta rakenteesta, populaatioiden kehittymisestä, kannassa tapahtuvista muutoksista ja esimerkiksi metsästyksen vaikutuksesta. Menetelmä mahdollistaa myös geneettisen monimuotoisuuden tilan seuraamisen. Lisäksi geneettinen tutkimus voi tuottaa lisätietoa suomalaisen ilveskannan nykyisistä yhteyksistä sekä Venäjän Karjalan että muiden Pohjoismaiden ilvespopulaatioiden kanssa.

Tutkimukset siitä, miten sukulaisuus vaikuttaa esimerkiksi ilvesten elinpiirien päällekkäisyyteen, ovat suomalaisia ilveksiä koskien käynnistyneet. Geneettisten menetelmien kohteena voivatkin olla paikallispopulaatioiden muodostumiseen liittyvät seikat, kuten naaraiden sukulaisuussuhteiden mahdollinen vaikutus ilveskannan tiheyteen. Puolassa suppealla alueella tehdyssä tutkimuksessa sukulaisuudella (Schmidt ym. 2016) ja elinpiirien päällekkäisyydellä ei havaittu olevan yhteyttä. Suomalaiseen aineistoon pohjautuen meneillään olevassa Luonnonvarakeskuksen tutkimushankkeessa on jo selvinnyt, että paikallispopulaatioiden ytimen näyttäisi vakiintuneilla ilvesalueilla muodostavan toisilleen sukua olevat naaraat. Koska sukulaissuhteilla ja ilveskannan tiheydellä voi olla yhteyttä toisiinsa, on tutkimuksen saattaminen loppuun tärkeää kannanarvioinnin kehittämisen kannalta.

Poronhoitoalueen ilvesten geneettinen seuranta ja yhteydet Skandinavian ilveskantaan

Tutkimustieto ilveskannan genetiikasta ei ole yhtä laajaa kuin sudella. On kuitenkin tietoa, että Ruotsin ja Norjan alueen populaatiot (Skandinavian populaatio) ovat olleet pitkään eristyneitä laajasta itäisestä populaatiosta verrattuna esimerkiksi Suomen ilvespopulaatioon (Naturvårdsverket 2013). Poronhoitoalueen ilveskannalla ja alueen kautta Skandinavian populaatioon siirtyvillä yksilöillä on näin ollen merkitystä Ruotsin ja Norjan ilveskannan elinvoimaisuuden kannalta.

Ruotsin ilveskannan hoitosuunnitelmassa (Naturvårdsverket 2016) todetaan, että Norjan, Ruotsin ja Suomen kannat ovat laajentuneet pohjoiseen ja ovat nykyään rajoitetusti yhteydessä toisiinsa. Vaihdon laajuudesta ei ole kuitenkaan laadukasta tietoa. Tutkimusten mukaan Skandinavian ilveskannan geneettinen variaatio on pienempää kuin Suomen ilveskannalla. Ruotsin ilveskantaa koskevissa geneettisissä tutkimuksissa ei ole kuitenkaan havaittu mitään, mikä viittaisi kannan kärsivän geneettisistä ongelmista. Pohjois-Ruotsin ilvesseurannan aikana kerättyjen näytteiden analyyseissä on löytynyt idästä tulleita ilvesiä. Näiden ilvesten lukumäärä näyttää kuitenkin olevan suhteellisen pieni (Naturvårdsverket 2016, Flagstad 2018).

Luonnonvarakeskus jatkaa ilvekseen liittyvää geneettistä tutkimusta resurssien puitteissa muun muassa selvittämällä ilvesten sukulaisuussuhteita ja poronhoitoalueen ilveskannan yhteyksiä naapurimaiden kuten Ruotsin ja Norjan populaatioihin.

2.1.2 Suurpetoyhdyshenkilöverkosto

Toimenpiteet:

Suurpetoyhdyshenkilöverkosta kehitetään ja sen toimintaa seurataan säännöllisesti. Suomen riistakeskus järjestää kaikille uusille suurpetoyhdyshenkilöille havainnointiin ja kirjaamiseen liittyvää koulutusta. Suomen riistakeskus ja Luonnonvarakeskus järjestävät vuosittaiset jatkokoulutus- ja kehittämislaisuuudet tehtävää hoitaville petoyhdyshenkilöille.

Suomen riistakeskus ja Luonnonvarakeskus selvittävät työkseen maastossa paljon liikkuvien ammattikuntien edustajien halukkuus toimia suurpetoyhdyshenkilöinä ja tehdä ilveshavaintoja. Erityisesti toimenpiteitä kohdistetaan Pohjois-Suomeen esimerkiksi tekemällä yhteistyötä havainnointiverkoston kehittämisessä alueen toimijoiden kuten Paliskuntain yhdistyksen kanssa.

Suurpetoyhdyshenkilöiden toimesta ilveshavaintoja tehdään poronhoitoalueen ulkopuolissa Suomessa runsaasti (taustaosio 3.3.1.). Useimmilla alueilla ilveksen jäljet ovat metsästäjille tavallisia ja ongelmaksi ilveshavainnoinnissa koetaan yleinen turhautuminen havaintojen tekemiseen. Ilveksen yleistymisen myötä suurpetoyhdyshenkilöt ovat todenneet, ettei tehdystä havainnosta viitsitä enää ilmoittaa eteenpäin. Tämä tulee ilmi myös kannanhoidollisten poikkeusluvan saajien kyselyssä (Laitinen, 2015), jossa 21% vastaajista (24/124) toi ilmi kokemansa yleisen turhautumisen ilvesten havainnointiin.

Havainnointiaktiivisuuden ylläpitämisessä olisi tärkeää tunnistaa alueet, joilta ilveshavaintoja ei saada. Sähköisten järjestelmien kehittyminen antaa aikaisempaa paremmat mahdollisuudet näiden alueiden tunnistamiseen ja havaintoaktiivisuuden parantamiseen. Skandobs-mobiilisovelluksen tai vastaavan sähköisen kansalaishavainnointia tukevan ohjelman avulla voitaisiin laajentaa havainnoitsijoiden joukkoa ja siten edesauttaa suurpetoyhdyshenkilöiden työtä.

Suurpetoyhdyshenkilöverkostoa kehitettäessä tulee myös ottaa huomioon mahdollisuus hyödyntää työssään paljon maastossa liikkuvien henkilöiden havainnot suurpedoista. Näitä henkilöitä ovat erityisesti metsäkeskuksen, metsänhoitoyhdistysten, Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen toimihenkilöt ja työntekijät, paliskuntien poromiehet sekä kuntien maaseutuasiamiehet ja rajavartioston toimihenkilöt sekä virkamiehet. Pohjois-Suomessa suurpetoyhdyshenkilöverkoston kehittämistä kokeillaan siten, että Suomen riistakeskuksen kouluttamat kokeneet suurpetoyhdyshenkilöt ottavat vastuulleen uusien suurpetoyhdyshenkilöiden havainnointiin ja kirjaamiseen liittyvän koulutuksen sekä havaintoaktiivisuuden seurannan alueellaan.

2.1.3 Erillislaskennat

Toimenpiteet:

Erillislaskentoja toteutetaan lähtökohtaisesti vain poikkeustapauksissa.

Alueellinen riistaneuvosto yhdessä riistakeskuksen aluetoimiston kanssa voi perustellen tehdä aloitteen alueellisesta ilveslaskennasta. Aloite on tehtävä viimeistään laskentaa edeltävänä talvena. Ennen aloitteen tekemistä on selvitettävä alueen riistanhoitoyhdistysten ja vapaaehtoisten laskijoiden motivaatio laskentaan.

Päätös erillislaskennan toteuttamisesta tehdään Suomen riistakeskuksen kestävä riistatalous -prosessin ja Luonnonvarakeskuksen suurpetotutkimuksen toimesta.

Ilvesten lumijälkien erillislaskennat ovat antaneet pohjan kehittää ilveskannan arviointia. Laskennoilla on saatu tarkentavaa tietoa eri alueiden ilveskannan rakenteesta ja eläinten lukumääristä. Kaikkiaan laskentahankkeiden (suurpetojen lumijälkilaskenta 2011–2012, suurpetojen lumijälkilaskenta 2013–2014 ja vuosina 2015–2018 tehdyt yksittäisten alueiden uudislaskennat) aikana laskettiin ilvespentueet ensimmäistä kertaa kymmenellä eri riistakeskusalueella. Kahdeksalla alueella lumijälkilaskentaan perustuva arvio pentueiden määrästä oli suurempi kuin edellisenä vuonna alueilla suurpetoyhdyshenkilöverkoston havaintoaineiston perusteella tehty arvio. Saatuja tietoja on laskentojen jälkeen käytetty ilveskanta-arvion laatimisen pohjana ja suurpetoyhdyshenkilöverkoston havainnointijärjestelmän kehittämisessä. Laskennat ovat herättäneet voimakkaan kiinnostuksen ilveskantojen tilasta erityisesti metsästäjien riveissä ja parantaneet myös havaintojärjestelmän toimivuutta.

Käytännössä laskentojen suorittaminen on kuitenkin työlästä ja niiden toteuttaminen sitoo paljon resursseja sekä hallinnossa että talkoopohjaisessa laskentaorganisaatiossa. Lisäksi laskentojen toteuttaminen vaatii optimaaliset sääolot, mikä leutojen talvien ollessa vallitsevia johtaa siihen, ettei laskentoja yrityksestä huolimatta saada toteutettua. Tämä tuli esiin erityisesti talvella 2013–2014, jolloin viidellä eri riistakeskusalueella suunnitellusta laskennasta ainoastaan yksi saatiin toteutettua.

Olemassa olevan resurssitilanteen ja laskennan toteutuksen sääolosuhteista riippuvan epävarmuuden johdosta on selvää, ettei laskentoja voida jatkossa toteuttaa vuosien 2011–2014 laajuudessa. Ilvesten erillislaskennat voidaan säilyttää ilveskannan arvioinnin keinovalikoimassa, mutta niiden toteuttamisen tulee olla varattu poikkeustapauksiin, joissa alueellisen ilveskannan selvittämiseksi on olemassa erityinen peruste.

Koska erillislaskentojen toteuttaminen on Suomen riistakeskuksen operatiivista toimintaa, tulee päätös niiden toteuttamisesta tehdä selkeästi osana kestävä riistatalous -prosessin toiminnansuunnittelua yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen suurpetotutkimuksen kanssa perustuen muun muassa käytössä oleviin resursseihin ja tarveharkintaan. Laskentojen organisoinnista vastaa Suomen riistakeskus yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa.

2.2 Kannanhoidolliset toimenpiteet

2.2.1 Kannanhoitoalueet

Toimenpiteet:

Suomen ilveskannan kannanhoitoalueet ovat poronhoitoalue ja muu Suomi.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella poikkeusluvalla sallittavasta ilveksen metsästyksestä voidaan tarvittaessa muuttaa aluejakoa ilveksen metsästyskiintiötä määritettäessä, mikäli tämä katsotaan tarpeelliseksi ilveskannan hoidon kannalta.

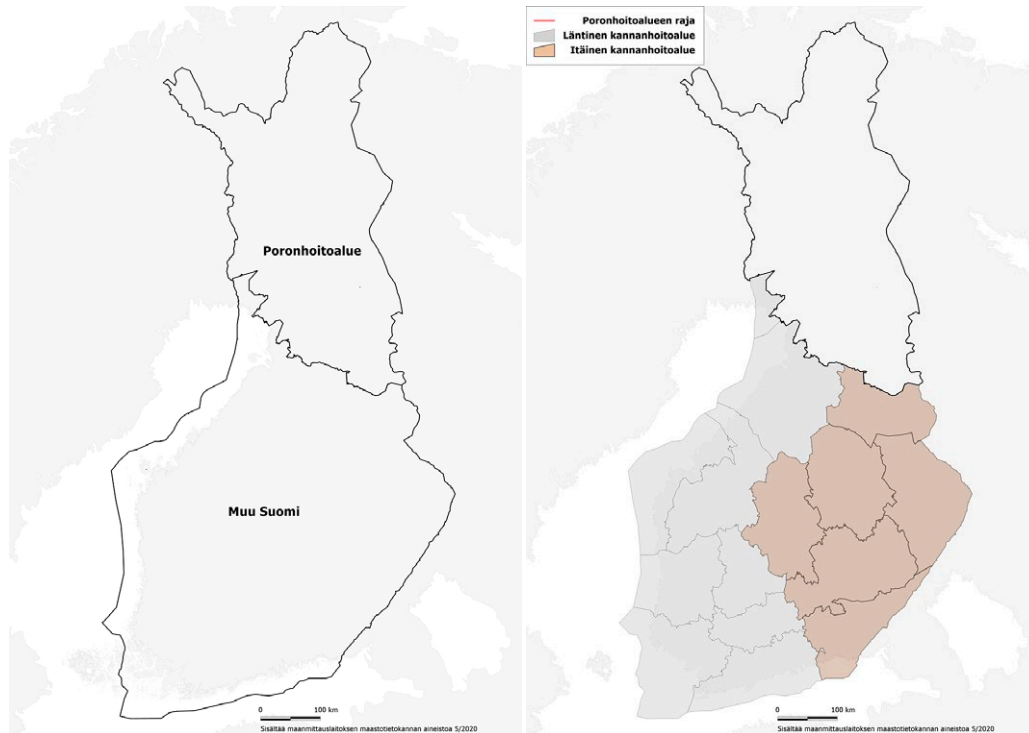
Ilveskannan runsauden osalta Suomessa on nykyisin kaksi erilaista aluetta. Poronhoitoalue, jossa ilveksiä on suhteellisesti ottaen vähän ja poronhoitoalueen ulkopuolinen alue, jossa ilveksiä on runsaasti. Alueet eroavat toisistaan monessa suhteessa. Ilveksen ekologiset lähtökohdat, kanta-arvion tarkkuus, ilveksen aiheuttamat vahingot ja pääasialliset kannanhallinnan keinot ovat kahden suuralueen välillä erilaisia.

Poronhoitoalueella ilves voi aiheuttaa huomattavia taloudellisia vahinkoja, mikä asettaa esteen ilveskannan runsastumiselle poronhoitoalueella. Poronhoitoalueen ulkopuolella vastaavaa rajoitetta ei ole. Ilves ei aiheuta siellä juurikaan taloudellisia vahinkoja. Kansalaiset pitävät ilvestä suurelta osin harmittomimpana suurpetona, jonka jättämät merkit luonnossa koetaan pääosin positiivisena asiana (Tausta-osio 11.1). Toisaalta ilveksen esiintyessä runsaana tulevat esiin sosiaaliset ongelmat, joita muun muassa suurpetolajin liikkuminen pihapiireissä aiheuttaa. Vaikka ilves pääasiassa välttelee ihmistä, jotkut yksilöt voivat käyttäytyä pelottomasti ja saalistaa pihapiirien läheisyydessä.

Vuoden 2006 vahvistetussa ilveksen kannanhoitosuunnitelmassa Suomi jaettiin kahteen kannanhoitoalueeseen: poronhoitoalueeseen ja muuhun Suomeen.

Poronhoitoalueen ulkopuolinen alue oli RKTL:n määrittämien kannankehityshistoriaan ja luonnonmaantieteellisiin syihin perustuen jaettu ilveksen verotussuunnittelun osalta itäiseen ja läntiseen Suomeen (Kuva 1). Ilveksen metsästyksen kiintiöjaon perusteiden muuttamisesta päätettiin MMM:n asetuksessa poikkeusluvilla sallittavasta ilveksen metsästyksestä metsästysvuonna 2014 (Dnro 1498/13/2014). Metsästysvuodesta 2017–2018 lähtien tällaista jakoa ei ole kuitenkaan tehty, koska itäisellä ja läntisellä alueella ei ole enää havaittavissa erilaista kasvupotentiaalia (Dnro 1454/01.03/2017). On tutkimuksellisia viitteitä siitä (Kojola & Holmala 2009), että ilveksen elinolosuhteet ovat parhaimmat alueilla, joilla esiintyy runsaasti pieniä hirvieläimiä. Koska ilveksen saalistuskäyttäytyminen on kuitenkin hyvin monesta eri tekijästä koostuva kokonaisuus, ei ole perusteltua määrittää kannanhoitoalueita perustuen ilveksen ravinnonkäyttöön.

Kuva 1. Ilveksen kannanhoitoalueet vuoden 2006 hoitosuunnitelmassa (vasen karttakuva) ja muutos metsästysvuodelle 2014–2015 (oikea karttakuva). Metsästysvuodesta 2017–2018 lähtien oikeanpuoleisen kuvan mukaista muuta Suomea koskevaa jakoa läntiseen ja itäiseen alueeseen ei ole tehty.

Poronhoitoalue

Toimenpiteet:

Poronhoitoalueella tavoitteena on ilveksen aiheuttamien vahinkojen vähentäminen vahinkoperusteisilla ja kannanhoidollisilla poikkeusluvilla.

Poronhoitoalueen metsästyksen mitoituksessa seurataan ilveksen aiheuttamien vahinkojen kehittymistä, koska poronhoitoalueen ilveskanta-arvioon liittyy muuta maata enemmän epävarmuustekijöitä.

Poikkeuslupakäytäntöjä ja ilveksen metsästystä poronhoitoalueella kehitetään jatkossakin suuntaan, joka mahdollistaa joustavat toimintatavat vahinkoyksilöiden poistossa.

Porotalous on poronhoitoalueella tärkeä elinkeino. Ilveksen aiheuttamien vahinkojen korvauskustannuksista suurin osa kohdistuu porotalouteen. Poronhoitoalueen ilveskanta-arvioon liittyy muuta maata enemmän epävarmuustekijöitä, joten poronhoitoalueella metsästyksen mitoituksessa seurataan ilveksen aiheuttamien vahinkojen kehittymistä. Jatkossa poronhoitoalueen ilveskanta-arvioon liittyvää epävarmuutta vähennetään kohdistamalla toimenpiteitä suurpetoyhdyshenkilöstöverkoston kehittämiseksi.

Poronhoitoalueen ilveskanta on kasvanut vuoden 2006 hoitosuunnitelman aikaisesta tasosta. Ilveskanta painottuu Meri-Lappiin, Kainuun alueelle ja yleensä poronhoitoalueen eteläosiin. Toisaalta ilvesten tappamia poroja löydetään nykyisin myös poronhoitoalueen pohjoisosista, Inarista ja Kittilästäkin asti. Ilveksen pentuehavaintoja tehdään kuitenkin lähinnä vain poronhoitoalueen eteläosissa.

Poronhoitoalueella ilveksen metsästys tapahtuu nykyään sekä vahinkoperusteisilla että kannanhoidollisilla poikkeusluvilla. Koska kannanhoidollisten poikkeuslupien myöntämisen edellytyksenä on lajin vahva esiintyminen alueella, on kannanhoidolliset poikkeusluvut suunnattu poronhoitoalueen eteläosiin, jossa on havaintoja ilvespentueista. Poikkeusluvilla pyydetty yksilöt on pääasiassa saatu saaliiksi alueilla, joilla porovahinkojakin tapahtuu eniten.

Valtioneuvoston asetuksessa metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista (452/2013) pidennettiin ilveksen kannanhoidollista metsästysaikaa. Metsästysvuodesta 2013–2014 alkaen poronhoitoalueella on voinut pyytää ilvestä kannanhoidollisilla poikkeusluvilla lokakuun 1. päivästä helmikuun loppuun saakka. Samoin aikaisemmista poronhoitoaluetta koskevista kiintiöistä on ilveksen kohdalla luovuttu metsästysvuodesta 2014–2015 alkaen (MMM:n muistio Dnro 1498/13/2014). Edellä mainituilla muutoksilla on pyritty helpottamaan vahinkoa aiheuttavien ilvesten metsästystä poronhoitoalueella. Ilveksen metsästystä olisi edelleen mahdollista kehittää ja näin parantaa mahdollisuuksia onnistua vahinkoyksilöiden poistossa. Pyynnin kehittämisessä tulisikin huomioida koko metsästyslain mahdollistama keinovalikoima.

Poronhoitoalueen ilveskanta-arvioon liittyy muuta maata enemmän epävarmuustekijöitä, joten poronhoitoalueen ilveskannalle ei ole mahdollista asettaa yksilömääräistä tavoitekantaa.

Muu Suomi

Toimenpiteet:

Ilveskannan koko säilytetään tasolla, jossa suotuisa suojelutaso on turvattu ja ilveksen kannanhoidollista metsästystä on mahdollista toteuttaa koko muun Suomen alueella.

Ilveskannan tiheydenvaihteluiden vuosittainen muutos kuvataan kanta-arviossa havainnollisesti ja metsästystä suunnataan alueille, joilla kanta on tiheämpi.

Alueellisessa kannanhoidossa huomioidaan vahingot ja paikalliset saaliskantojen vaihtelut.

Alueilla, joilla esiintyy ilvekselle hyvin soveltuvia elinalueita mutta nykyinen ilvesten määrä on pienehkö, ilvesten määrän annetaan kasvaa maltillisesti.

Ilves lajina koetaan kansalaisten taholta pääosin positiivisena elämyksenä. Muun Suomen alueella ilveskanta ei runsaanakaan aiheuta samalla tavoin haittaa elinkeinoille kuin poronhoitoalueella. Ilveksen aiheuttamat ongelmat liittyvät ennemminkin alueellisiin yksilötiheyksien kasvuun, mistä seuraa enenevässä määrin ilvesten liikkumista sekä saalistusta pihapiireissä ja niiden tuntumassa.

Muun Suomen kannanhoitoalueella ilveskanta on suhteellisesti ottaen runsas ja levittäytynyt tasaisesti. Kehityssuunnat itäisen ja läntisen kannan osa-alueilla ovat myös alkaneet tasoittua. Vuonna 2012 ilveksen kannanarvioinnissa käyttöönotetun ennustemallin (LUKE lausunto 1350/0004 05/2016, s. 5–10) myötä päästiin tilanteeseen, jossa pitkään jatkunut kannankasvu taittui ja ilveskannan kokonaisverotusastetta pienennettiin. Metsästysvuoden 2016–2017 saakka ilveskannan hoidon tavoitteena oli muun Suomen alueella ilveskannan kasvun hidastaminen ja ilveskannan pienentäminen alueilla, joilla se on ollut tiheämpi. Ilveskannan käännyttyä laskuun, on kannanhoidon ensisijaisena tavoitteena löytää oikea verotusmäärä, jolla kannanlasku saadaan tasoittumaan ja ilveskanta vakiintumaan paikallisesti hyväksyttävälle tasolle.

Metsästysvuoden 2019–2020 pienet saalismäärät johtivat tavoitellusti kannan kääntymiseen kasvuun. Metsästysvuonna 2020–2021 verotusastetta nostettiin hieman tihentymäalueiden kannan pienentämiseksi ja erityisesti metsäpeuraan sekä poroon kohdistuvan predaation pienentämiseksi. (MMM:n muistio Dnro VN/20171/2020.)

Pitkän tähtäimen tavoitteena on hakea ilveskannan koon suhteen tasapainoa ekologisten, taloudellisten ja sosiaalisten tekijöiden määräämässä kokonaisuudessa, jossa ilveksen metsästys on mahdollista koko muun Suomen alueella.

Suomessa on kokonaisuutena muuhun Eurooppaan verrattuna runsas ilveskanta ja se on alueellisesti jakautunut tavalla, joka mahdollistaa kansalaisille poikkeuksellisen hyvät mahdollisuudet havainnoida ilvestä lajin luonnollisessa elinympäristössä. Kannanhoidollinen metsästys siten, että poikkeuslupia voidaan myöntää alueellisesti kattavasti antaa mahdollisuuden paikallisen omistajuuden kehittymiselle ja mahdollistaa myös ilveksen riista-arvon säilymisen vaarantamatta suotuisaa suojelutasoa. Muun Suomen ilveskannan hoidossa on mahdollista huomioida myös ilveksen nauttima hyväksyntä kansalaisten taholta ja voimakas pienten hirvieläinten kantojen kasvu.

Yksilömääräistä tavoitekantaa ei ole tarkoituksenmukaista asettaa muun Suomen alueelle, koska ilveskannan hoidon tavoitteena on hakea tasapainoa ekologisten, taloudellisten ja sosiaalisten seikkojen muodostamaan kokonaisuuteen.

2.2.2 Kannanhoidollinen metsästys

Kannanhoidollisen metsästyksen päämäärä:

Tavoitteena on, että ilveskanta koko maan mittakaavassa säilyy elinvoimaisena ja suotuisalla suojelutasolla, ilveksen läsnäolosta aiheutuvat haitat minimoidaan ja ilveskanta pidetään ihmisarkana. Kannanhoidollisella metsästyksellä pyritään kannan nykytason säilyttämiseen muun Suomen alueella. Verotustaso tähtää siis vakaaseen ja alueellisesti tasaisesti jakautuneeseen populaatioon ja samalla mahdollisista tihentymistä johtuvien sosiaalisten haittojen lieventämiseen. Lisääntymisiässä oleviin naaraisiin kohdistuva verotus pyritään pitämään maltillisena.

Asiaan liittyvä oikeuskäytäntö

Oikeuskäytännön mukaan (KHO: 2014:125) metsästyslain 41 a §:n 3 momentin perusteella myönnettyä kannanhoidollista poikkeuslupa-asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon myös metsästyslain 41 a §:n 1 momentissa säädetystä mahdollisen muun tyydyttävän ratkaisun olemassaolo ja päätöksen vaikutus lajin suotuisan suojelutason säilyttämiseen lajin luontaisella levinneisyysalueella. Ennakkoratkaisua koskevan EU-tuomioistuimen tuomion (10.10.2019 asia C-674/17, kohdat 41, 51, 54 ja 62) mukaan päämäärät, joihin poikkeuksella

pyritään, on tuotava päätöksessä esiin selvästi, täsmällisesti ja perustellusti. Poikkeusta voidaan soveltaa vain konkreettisesti ja tapauskohtaisesti erityisten vaatimusten täyttämiseksi erityistilanteissa.

Unionin tuomioistuimen tuomiossa (C-674/17) on kysymys erittäin uhanalaisen suden kannanhoidollisesta metsästyksestä, jonka ensisijaisena tavoitteena oli salametsästyksen torjunta. Ilveksen kannanhoidollisessa metsästyksessä kysymys on kuitenkin luontodirektiivin tavoitteiden mukaisesti suotuisalla suojelutasolla olevasta ilveksestä, jonka metsästys ei ole koskaan perustunut erityisesti salametsästyksen torjuntaan, sillä ilvestä arvostetaan riistaeläimenä ja sen aiheuttamat vahingot ovat poronhoitoaluetta lukuun ottamatta vähäisiä. Ilveksen metsästys perustuu kannanhoidollisiin seikkoihin, kuten tihentymien purkamiseen ja kannan kasvun rajoittamiseen silloin, kun se on tutkimusten perusteella nousussa. Mikäli vahvasti kasvuvaiheessa olevaan ilveskantaan ei kohdistuisi lainkaan kuolleisuutta, kanta kasvaisi 20 prosenttia vuodessa. Tuomion C-674/17 ei siten voida katsoa olevan esteenä ilvestä koskevan kannanhoidollisten poikkeuslupien myöntämiselle, mutta tuomion perusteluissa esitetty pitää ottaa kuitenkin huomioon myös ilvestä koskevan poikkeuslupien edellytysten täyttymistä arvioitaessa.

Suurpetojen metsästyksen hyötyjä on nostettu esille komission tilaamassa raportissa (2008) LCIE:ltä (the Large Carnivore Initiative for Europe). Raportissa esitellään suurpetojen kannanhallintaa koskevia parhaita käytäntöjä. Komissio on myös suositellut jäsenvaltioille raportin sisältämiä ohjeita.

Ilveksen kannanhoidollisen metsästyksen hyödyiksi on raportin pohjalta tunnistettu ainakin seuraavia:

- Kannanhoidollinen metsästys lisää ilveksen läsnäolosta seuraavaa sietokykyä metsästäjien keskuudessa, kun he voivat pitää ilvestä arvostettuna riistaeläimenä enemmän kuin kilpailijana.
- Kannanhoidollinen metsästys lisää vaikutusmahdollisuuksia paikallisten ihmisten keskuudessa, joiden on eletävä samoilla alueilla kuin ilvekset.
- Kannanhoidollinen metsästys säilyttää ilvesten tiheyden sillä tasolla, että vahingot tuotantoeläimille ja luonnonvaraiselle riistalle pysyvät hyväksyttävänä.
- Kannanhoidollinen metsästys auttaa ylläpitämään ilvesten arkuutta, mikä vähentää mahdollisia konflikteja.
- Alueilla, jonne ilvekset ovat vasta palaamassa, kannanhoidollinen metsästys voi lisätä pitkäaikaista hyväksyntää, jos kantojen kasvunopeus hidastuu.
- Paikalliset ihmiset kokevat myös olevansa mukana lajin hallintaprosessissa.

- Metsästyksen mahdollistavan populaation saavuttaminen on vertailuarvo suojelun onnistumisesta ja osoittaa myös ilvesten hoitosuunnitelman joustavuuden eri sidosryhmille.

Kannanhoidollisella metsästyksellä tavoitellaan useita edellä mainittuja hyötyjä purkamalla ilveskannasta johtuvaa painetta ottamalla ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset tekijät tasavertaisina huomioon niin tavoiteasettelussa kuin toiminnassakin. Näkökulmat ovat riippuvaisia toisistaan ja siksi niiden vaikutuksia tulee myös tarkastella kokonaisuutena. Kannanhoidollisella metsästyksellä pyritään lisäksi kannan tason vakiinnuttamiseen muuttamalla verotustasoa kannan kehityksen mukaan. Kannanhoidollisella metsästyksellä voidaan myös helpottaa lupamäärän allokoimista etenkin niin sanotuilla tihentymäalueilla. Lisäksi kannanhoidollisella metsästyksellä voidaan pyrkiä vähentämään porovahinkoja kohdentamalla lupia poronhoitoalueen eteläpuolelle ja siten vähentämään nuorien yksilöiden siirtymistä poronhoitoalueelle. Tarkemmat ja yksityiskohtaisemmat perustelut ilvesten kannanhoidolliselle metsästykselle kuvataan maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa ja sen taustamuistiossa.

Ennakkoratkaisua koskevassa tuomiossa (C-674/17) on todettu kohdissa 71–74, että poikkeusluvalla myönnettävä pyyntimäärä riippuu kussakin tapauksessa lajin populaation koosta, sen suojelun tasosta ja biologisista ominaispiirteistä.

Kannanhoitosuunnitelmalla ja maa- ja metsätalousministeriön vuosittain asetuksella vahvistettavalla metsästettäväksi sallittujen yksilöiden enimmäismäärällä voidaan taata se, että yksittäisten poikkeuslupien vuosittainen yhteisvaikutus ei haittaa lajin kannan suotuisan suojelun tason säilyttämistä kannan luontaisella levinneisyysalueella. Kannanhoidollisen metsästyksen enimmäismäärä pohjautuu ajantasaisiin tieteellisiin selvityksiin ja populaatiomallin laskelmiin. Luonnonvarakeskuksen laatima populaatiomalli tuottaa nimenomaan ennusteen ilveskannan kehityksestä havaitun kannankehityksen ja verotusmäärien perusteella. Käytetty malli on antanut hyvät lähtökohdat analysoida Suomen ilvesten kannankehityksen viimeisen viidentoista vuoden aikaisia vaiheita.

Metsästyksen säätelyn keskeisimmät lähtökohdat ovat ilveskannan suuruus ja kehitys. Luonnonvarakeskus tuottaa mahdollisimman ajantasaista tietoa ilveskannasta metsästyksen säätelyä koskevan päätöksenteon pohjaksi, jonka pohjalta maa- ja metsätalousministeriö laatii asetuksen ilvesten metsästyksestä. Suomen riistakeskus suunnittelee verotuksen valtakunnallisesti ja alueellisesti ja myöntää poikkeusluvut hakemusten perusteella osana julkisia hallintotehtäviä.

Ilveskannan metsästyksen kehittämisessä tapahtui merkittävä kehitysaskel, kun käyttöön otettiin kestävä verotuksen yhteen lukumäärään tiivistävän arvion sijaan RKTL:n kehittämä ennustemalli. Vaikka ilveskannan kehityssuuntien ennustamiseen liittyy

epävarmuuksia, on malli antanut mahdollisuuden tehdä perusteltuja valintoja eritasoisten metsästysmäärien välillä. Ilveskannan kehityksen perusteella näyttäisi myös siltä, että mallin ennusteet 16 % suuremman verotuksen vaikutuksista ilveskantaan ovat oikean suuntaisia. Tulevaisuudessa tulisi keskittyä käyttämään hyödyksi mallista saatuja kokemuksia ja kehittämään sitä edelleen toimivammaksi välineeksi ilveskannan koon hallinnassa. Erityisen tärkeää on myös mallin käytöstä saatujen kokemusten viestiminen kentälle.

Toinen merkittävä parannus ilveksen metsästyksen säätelyn suunnittelussa on ollut niin sanotun direktiiviverotustiimin perustaminen Suomen riistakeskuksessa. Tiimiin on koottu osaaminen ja paras käytettävissä oleva tieto ilveskannan verotuksesta ja sen työssä pyritään hyödyntämään myös alueellisten riistaneuvostojen antamia näkemyksiä alueellisista ilvestilanteista. Tiimin tavoitteena on ollut vertailla ilveksen metsästysmääriin liittyviä perusteita (muun muassa pentuemääriä ja -tiheyksiä) objektiivisesti ja saattaa metsästysmäärien vertailu koko maan tasolla yhdenmukaiseksi. Vaadittava laskentatyö tehdään toistaiseksi manuaalisesti eri lähteistä poimittujen tietojen perusteella. Tulevaisuudessa sähköisten työkalujen kehittymisen myötä tulisi ilveksen metsästyksen säätelyn tueksi tuottaa samankaltaista materiaalia kuin hirven verotussuunnitteluun. Tiimin tulisi myös saada käyttöönsä tutkimuksen määrittelemää tietoa ilveskannan tiheyden muutoksista vuosien välillä ja saada tarkempaa tietoa ilveksen tärkeimpien saaliseläinkantojen kehityksestä eri alueilla.

Ilvekseen liittyvät arvot suomalaisessa yhteiskunnassa koostuvat sekä ilveksestä positiivisena luontokokemuksena, että ilveksen arvosta riistaeläimenä. Ilveksellä on merkitystä myös saalistajana ja se vaikuttaa eri eläinlajien kantoihin joko suoraan tai välillisesti. Ilveksen vaikutukset saaliseläinlajistoonsa ovat monitahoiset.

Lajin saalistusvaikutus otetaan huomioon ilveksen metsästysmäärien suunnittelussa. Koko muun Suomen alueella laajasti harjoitettu kestävä kannanhoidollinen metsästys on keskeinen tekijä paikallisen ilveskannan paremmalle hyväksyttävyydelle ja paikallisen omistajuuden kehittymiselle.

Alueellisten riistaneuvostojen kautta pyritään lisäämään laadukkaaseen riistatietoon pohjautuvaa rakentavaa keskustelua ilveksen kannanhoidosta. Keskustelun tuloksena muodostunut näkemys alueellisesta ilveskannan hoidon onnistumisesta jalkautetaan kentälle oikea-aikaisella tiedottamisella.

2.2.3 Monilajinen kannanhoito

Toimenpiteet:

Luonnonvarakeskus tuottaa tietoa monilajisen kannanhoidon perustaksi, erityisesti koskien suurpetojen ja sorkkaeläinten välistä sekä lajiryhmien sisäistä vuorovaikutusta sekä muista kantoihin merkittävästi vaikuttavista tekijöistä.

Luonnonvarakeskus tuottaa tietoa metsäpeuraan kohdistuvasta saalistuspaineesta.

Suurpetojen – erityisesti karhun ja ilveksen – poikkeuslupien kohdentamisessa otetaan huomioon Suomen metsäpeurakannan tila erityisesti metsäpeuran esiintymisalueilla, joissa on myös susilauma.

Ilveksen saaliseläinkirjo on laaja. Saaliseläimistä tärkeimpiä ovat pienet hirvieläimet, jäniseläimet ja metsäkanalinnut. Ilves saalistaa myös muita lintuja, pikkunisäkkäitä ja myös keskikokoisia nisäkkäitä, kuten kettuja ja supikoiria. Metsäkauris on monissa Euroopan maissa ilveksen pääasiallinen ravintokohde. Suomessa metsäkauris esiintyy vain osassa Suomea ja huomattavasti pienempinä tiheyksinä kuin Euroopassa ja sen lisäksi osassa Suomea on myös valkohäntäpeuraa, jonka merkityksestä ilvekselle ei ole juurikaan julkaistuja tutkimustuloksia. Poronhoitoalueella poro on keskeinen saalis ja ilves aiheuttaa merkittäviä porovahinkoja (taustaosio 2 ja 4.1.). Ilvestä koskevat ravintotutkimukset koskevat lähinnä yksinomaan talvea.

Kun tarkastellaan ilveksen vaikutuksia sen saalislajeihin, on huomioitava useita eri tekijöitä, jotka vaikuttavat niin saalistajaan (ilves) kuin saalislajeihin. Näitä ovat esimerkiksi maisemarakenne, säätila ja saalisyhteisön rakenne. Ihmisen harjoittamalla riistanruokinnalla on merkitystä ilveksen saalistukselle. Lisäksi on huomioitava, että ilvessukupuolien välisessä ravinnonkäytössä on eroja. Vaikka ilves tappaa runsaastikin pieniä hirvieläimiä, se ei välttämättä pysty säätelemään saalistamiensa lajien kantoja. Siksi onkin tehtävä selkeä ero puhuttaessa ilveksen vaikutuksesta riistan hyödyntämiseen ja ilveksen mahdollisesta vaikutuksesta saalislajiensa kantoihin niiden säätelijänä.

Pienet hirvieläimet

Hoitosuunnitelman päivityksen yhteydessä kerättiin eri tilastoista yhteen ilvekseen ja pieniin hirvieläimiin liittyvää kanta-, saalis- ja säätieta. Suurimmalla osalla muun Suomen kannanhoitoaluetta esiintyy suhteellisen runsas ilveskanta samoilla alueilla, joilla pienten hirvieläinten saalismäärät ovat pieniä. Lounais-Suomessa pienten hirvieläinten tiheydet ovat kuitenkin moninkertaisia muuhun Suomeen nähden. Muualla Euroopassa ilvesten on todettu voivan vaikuttavan esimerkiksi metsäkauriskantaan voimakkaasti (Andrén 2015). Suomesta asiaa ei ole tutkittu.

Ilveksen saalistusvaikutus sen esiintymisalueella vaihtelee erilaisissa hirvieläinten tiheyksissä ja riippuen muun muassa siitä, millaisia saaliseläimiä ilvekselle on tarjolla (taustaosio 2.3.5). Suomessa olisikin tärkeä saada lisää tutkimustietoa ilveksen vaikutuksista pieniin hirvieläimiin. Tämän selvittämiseksi tulisi käynnistää hanke, jossa selvitetään ilveksen ravinnonkäyttöä tiheydeltään erilaisilla pienten hirvieläinten esiintymisalueilla. Ilveksen on eri tutkimuksissa todettu saalistavan myös muita pienpetoja (ks. esim. Elmhagen 2012, Pasanen-Mortensen 2013 ja Heldin 2006). Suomessa kiinnostuksen kohteena on erityisesti ilveksen saalistus, joka kohdentuu kettuun ja supikoiraan. Näihin lajeihin kohdistuvan saalistuksen kautta ilveksellä voi olla välillinen positiivinen vaikutus niin kanalintu-, jänis- kuin metsäkauriskantoihinkin.

Ilvesten ravinnonkäyttö ja siihen liittyvät yksityiskohtaisemmat tutkimustulokset ovat avainasemassa, kun tarkastellaan ilveksen, muiden suurpetojen ja hirvieläinten kannanhoitoa monilajisesta näkökulmasta. Huomattava määrä tutkimusaineistoa on riistantutkimuksesta vastaavien tahojen toimesta kerätty, mutta tietoa ravinnonkäytöstä löytyy lähinnä opinnäytetöistä. Julkaistulle tiedolle ilveksen ravinnonkäytöstä Suomessa sekä kesällä että talvella on tämän johdosta erityinen tarve.

Ilveksen saalistuksen vaikutuksesta metsäpeuraan ei ole julkaistua tutkimustietoa. Julkaisemattoman metsäpeuran pantaseuranta-aineiston ja vasatuottoseurannan perusteella on viitteitä siitä, että tärkeimpien petojen, suden ja karhun, lisäksi myös ahma ja ilves saalistavat metsäpeuran vasoja. Ilves tappaa vuosittain yksittäisiä aikuisia metsäpeuroja (Antti Paasivaara, tiedonanto 27.8.2020). Metsäpeurakannan kehitystä seurataan Luonnonvarakeskuksen toimesta. MetsäpeuraLIFE-hankkeen (2016–2023) yhteydessä on toteutettu lajin palautus- ja täydennysistutuksia Etelä-Pohjanmaan, Pirkanmaan ja Satakunnan rajaseuduille, sekä läntiseen Keski-Suomeen. Palautusistutukset tulee huomioida alueiden ilveskannan säätelyssä.

Monilajiseen kannanhoitoon liittyvän tutkimuksen lisäksi tarvittaisiin monilajinen malli, jolla pienten hirvieläinten verotusta pystyttäisiin mitoittamaan ottaen huomioon myös ilveksen vaikutus.

2.2.4 Ilveksen pyynnin valikoivuuden ja eettisen metsästyksen kehittäminen

Toimenpiteet:

Riistakeskus kouluttaa säännöllisesti ilveksen kannanhoidolliseen metsästyksen nimettyjä metsästyksenjohtajia. Koulutuksessa kiinnitetään huomiota metsästyksen eettisyyteen ja vastuullisuuteen.

Suomen riistakeskus ja riistanhoitoyhdistykset järjestävät ilveksen metsästäjille säännöllisesti koulutusta esimerkiksi pyynnin valikoivuuden ja kestävän metsästyksen edistämiseksi.

Riistakeskus tuottaa koulutusmateriaalia ilveksen metsästyksen tueksi.

Ilveksen metsästyksessä on piirteitä sekä hirven että karhun yhteislupaan pohjautuvasta metsästyksestä. Ilveksen metsästyksen osallistuu luvansaajan lisäksi lähes poikkeuksetta myös muita metsästäjiä. Laitisen toteuttaman kyselytutkimuksen (2015) perusteella useimmissa ilvestä metsästävässä seurueissa on mukana 11–25 henkilöä (46 % kyselyyn vastanneista luvansaajista), mutta metsästystä järjestetään myös suuremmilla seurueilla (30 %) ja toisaalta pienemmissä, enintään 10 metsästäjän ryhmissä (24 %). Metsästäjämäärään vaikuttavat muun muassa erot metsästystavoissa ja -perinteissä. Ilveksen metsästystä harjoitetaan eri tavoilla. Metsästyksen toteutuksessa ei ole esiintynyt suuria ongelmia, mutta metsästystavan valinnalla on huomattava vaikutus muun muassa saaliin valikointiin ja siihen, miten metsästystapahtuman kautta saadaan lisätietoa alueen ilveskannasta.

Valtion mailla ei esiinny samassa mittakaavassa metsästyksen liittyvää saaliskilpailua niin kuin karhun metsästyksen kohdalla. Ilves ei ole niin haluttu saalis kuin karhu. Ilveksen metsästyksessä aseistuksena on yleisesti haulikko, jolloin metsästyksen turvallisuuteen ei myöskään liity samoja turvallisuustekijöitä kuin luotiaseiden käytössä hirven ja karhun metsästyksessä. Myöskään hoitosuunnitelman päivityksen yhteydessä tehdyssä poikkeusluvan saajille suunnatussa kyselyssä ei turvallisuuteen liittyen noussut esille merkittäviä puutteita. Turvallisuuteen liittyen ei tämän johdosta ole perusteltua säätää muuta kuin nyt ilveksen metsästyksen on jo säädetty.

Ilveksellä naaras, jota saman vuoden pentu seuraa on rauhoitettu. Tämän noudattamiseksi valikointi metsästystapahtumassa on ensisijaisen tärkeää. Parhaiten valikointia voidaan toteuttaa lumiolosuhteissa, jossa jäljitetty eläin voidaan tunnistaa ja metsästyksen kohdistaa

siihen. Kun ilveksen metsästystä ei toteuteta niin sanottuna erillisjahtina, jossa metsästäjät ovat tulleet metsästämään nimenomaan ilvestä, on riski väärän yksilön ampumiseen suurempi. Riski väärän yksilön ampumiselle kasvaa myös silloin, kun metsästys kohdistetaan usean ilveksen ryhmään. Metsästyksen valikoivuuden ja eettisyyden kannalta suositeltavaa on toteuttaa ilveksen metsästys nimenomaan erillisjahteina kohdistettuna tunnettuun ilvesyksilöön. Laajalla yhteislupa-alueella toteutettu samanaikainen eri lupa-osakkaiden jahtiponnistus tuottaa myös alueen ilveksistä vastaaville suurpetoyhdyshenkilöille ja luvanhakijalle paremman kuvan alueen ilvestilanteesta kuin satunnaisesti eri puolilla harjoitettu metsästys.

Yhteisluvan sisällä metsästystä toteutetaan eri tavoin. Tyypillistä on, että tietyt alueet, joilla ilveksen elinympäristötekijät ovat suotuisimmat, ovat todennäköisimpiä paikkoja saaliin saamiselle. Näille alueille kehittyy myös vahvempi osaaminen ilveksen metsästyksestä, jolloin saaliin saamisen todennäköisyys kasvaa entisestään. Yhteisluvan sisällä tehdyllä sopimuksella metsästyskäytännöistä ja tasapuolisen metsästyksen toteutumisesta koko yhteislupa-alueella on suuri merkitys ilveksen metsästyksestä saatavalle riistataloudelliselle hyvinvoinnille.

Metsästyslain 30 §:n mukaan metsästyksenjohtaja on pakollinen ilveksen metsästyksessä. Metsästyksenjohtajan ja varajohtajien nimeäminen tavoittaa kattavasti ilveksen metsästystä ohjaavat henkilöt. Oma riista -palveluun kehitettävien viestintätoimintojen avulla on edelleen mahdollista tavoittaa luvansaajien ja metsästyksen johtajien alaisuudessa toimivat ilveksenmetsästäjien ryhmät ja jakaa pyynnin valikoivuuteen ja eettisyyteen liittyvää tietoa reaaliaikaisesti.

Hoitosuunnitelman päivitystyön aikana tehtiin kysely ilveksen kannanhoidollisten poikkeuslupien saajille (taustaosio 11.2). Kyselyyn osallistuneet näkivät tarpeellisena, että ilveksen metsästäjien koulutusta kehitettäisiin suuntaan, jossa aihealueina olisivat esimerkiksi lainsäädäntö, turvallisuus, valikoivuus, kannanhoito ja johtaminen. Lainsäädäntöön liittyvällä koulutuksella saataisiin metsästäjien tietoisuuteen entistä paremmin ne monet eri lainkohdat, jotka säätelevät ilveksen metsästystä. Valikoivuuden osalta tulisi kiinnittää huomiota erityisesti keinoihin välttää pennullisen naaraan päätymistä metsästyksen kohteeksi ja toisaalta keinoihin valikoida metsästyksen kohteeksi eniten vahinkoa aiheuttavat yksilöt (riistanhoidollinen näkökulma huomioiden).

Myös koiran käyttöön ilveksen metsästyksessä tulisi kiinnittää huomiota. Hyvien koirien käyttö on toimivan ilveksen metsästyksen edellytys. Koiran ja ilveksen väliset fyysiset kontaktit metsästyksen yhteydessä eivät ole kovinkaan yleisiä (Laitinen, 2015). Sen sijaan pitkään jatkunut ilveksen ajo koirilla ja siihen liittyvä usean koiran niin sanottu ketjuttaminen voi olla metsästyksen kohteena olevalle ilvesyksilölle haitallista. Tulevaisuudessa tulee

säädösten valmistelussa varmistaa, että riittävät metsästyskoirien käytön edellytykset säilyvät eettisesti kestävästä ilveksen metsästyksen toteuttamiseksi.

2.3 Ilveksen ja ilveksen kannanhoidon hyväksyttävyyden

2.3.1 Vahinkojen ennaltaehkäisy ja korvaaminen

Toimenpiteet:

Otetaan soveltuvin osin huomioon karhu- ja susikannan hoitosuunnitelmissa linjatut käytännöt suurpetovahinkojen ennaltaehkäisytoimissa.

Otetaan ilveksen lajityypilliset ominaisuudet huomioon harkittaessa vahinkokohteiden suojaustoimia suurpetovahinkoja vastaan (muun muassa aitarakenteiden ominaisuudet).

Suomen riistakeskus huolehtii siitä, että ilvesvahinkojen ennaltaehkäisyyn käytettäviä suojausmateriaaleja on riittävästi välitettäväksi.

Otetaan huomioon kansainväliset kokemukset (muut maat ja Ruotsi) ilveksen ja muiden suurpetojen vahinkojen ennaltaehkäisyssä.

Vahinkojen ennaltaehkäisy

Ilves aiheuttaa vain vähän korvattavia vahinkoa muutoin kuin porotaloudelle. Vuonna 2019 ilveksen aiheuttamien porovahinkojen arvo oli riistavahinkorekisterin mukaan noin 0,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 1,22 miljoonaa euroa. Ilvesten aiheuttamien korvattujen porovahinkojen lukumäärä on ollut vuosina 2015–2020 keskimäärin noin 600 kappaletta/vuosi. Vapana laiduntavien porojen kohdalla vahinkojen ennaltaehkäisy on lähes mahdotonta, eikä kokeiluhankkeissa ole löydetty toimivia keinoja laiduntavien porojen suojaamiseksi suurpetojen saalistukselta. Muut ilveksen tekemät vahingot kohdistuvat lähinnä lampaisiin ja koiriin. Lampaiden suojaaminen voidaan osalla kohteista toteuttaa sähköaidoilla. Koiravahinkojen kohdalla vahinkojen ennaltaehkäisy on vaikeaa johtuen vahinkojen satunnaisesta luonteesta.

Suomen susikannan hoitosuunnitelmaan on kirjattu Riistavahinkokeskus-hanke, jossa tavoitteena on perustaa sähköinen palvelu, mihin kootaan yhteen paikkaan riistaeläinvahinkoja koskeva tieto. Palvelun tavoitteena on laadukas tiedonjako kansalaisille riistaeläinvahingoista, niiden ennaltaehkäisystä sekä toimista mahdollisten vahinkojen tapahduttua.

Palveluun on tarkoitus laittaa tietoa myös suurpetojen kuten ilveksen aiheuttamista vahingoista ja niiden ennaltaehkäisystä. Palvelu tukisi myös ilveskannan hoitosuunnitelman tavoitetta ilvesvahinkojen ennaltaehkäisemiseksi.

Ilveksen aiheuttamien porovahinkojen vähentämiseksi pääasiallinen keino on metsästyksen avulla tapahtuva ilveskannan säätely ja toistuvasti merkittäviä porovahinkoa aiheuttavien ilvesyksilöiden vahinkoperusteinen pyynti. Mikäli toimivia ennaltaehkäisymenetelmiä löydetään, niitä on otettava käyttöön, koska ilveksen aiheuttamat porovahingot ovat suuret. Eniten porovahinkoja suurpedoista aiheuttaa ahma.

Suurpedoista susi ja karhu ovat huomattavasti merkittävämpiä kotieläinvahinkojen aiheuttajia kuin ilves. Tämän johdosta laiduneläinten suojaamiseen tarkoitettuja sähköaitoja perustetaan harvoin pelkästään ilveksen aiheuttaman riskin perusteella. Suomen riistakeskus harkitsee tapauskohtaisesti kohteen suojaamisesta valtiolle aiheutuvia kustannuksia suojeltavan edun arvoon. Suojattaessa kohteita sähköaidoilla tulisi myös huomioida se, että alueilla joilla ilveksen aiheuttama riski tuotantoeläimille on merkittävä, tulisi kohteessa käytettävän aitarakenteen osalta huomioida ilveksen parempi kyky hypätä ja kiivetä suteen ja karhuun verrattuna. Sähköisten petoaitojen korkeudessa on pyritty Suomessa ottamaan huomioon ilveksen kyky hypätä korkealle.

Ilveksen aiheuttamat kotieläinvahingot kohdistuvat pääasiassa lampaisiin. Ilvekset ovat aiheuttaneet vuosittain myös joitakin koiravahinkoja ja muutamia hevosvahinkoja. Vuosina 2015–2019 ilveksen aiheuttamien korvattujen kotieläinvahinkojen lukumäärä on ollut riistavahinkorekisterin mukaan keskimäärin noin 40 kappaletta ja vahinkoja on vuosittain korvattu yhteensä keskimäärin noin 20 000 euron arvosta. Vuonna 2020 ilves aiheutti riistavahinkorekisterin mukaan kotieläinvahinkoja (mukaan lukien koiravahingot) noin 32 000 euron arvosta.

Vahinkojen korvaaminen

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään riistavahinkolaissa. Vuonna 2019 riistavahinkolakia muutettiin siten, että mikäli porovahinkojen johdosta joudutaan leikkaamaan korvauksia, leikkaukset kohdistuvat porovahinkoihin. Suurpetojen kuten ilveksen aiheuttamat kotieläinvahingot on vuoden 2020 alusta alkaen maksettu täysimääräisenä ja heti korvaushakemuksen hyväksymisen jälkeen.

Hoitosuunnitelman päivitystyön aikana tehdyn kansalaiskyselyn mukaan 10 % vastaajista oli sitä mieltä, että ilveksen aiheuttamia vahinkoja ei tulisi korvata valtion varoin kenellekään, millään tavoin. Selvä enemmistö (67 %) oli sitä mieltä, että vahinko tulisi korvata niille, jotka ovat kohtuullisin keinoin pyrkineet ennaltaehkäisemään vahingon syntyä. Toisaalta ainoastaan 9 % oli sitä mieltä, ettei vahinkoja pitäisi lainkaan korvata. Yleisesti hyväksytyyn mielipiteen perusteella on perusteltua pitää yllä aktiivisuutta vahinkojen välttämiseksi.

2.3.2 Riistaneuvostot ja sidosryhmäyhteistyö

Toimenpiteet:

Alueelliset riistaneuvostot arvioivat vuosittain sidosryhmiä kuultuaan ilveskannan hoitosuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista alueellaan sekä arvioivat ilvestä koskevan verotussuunnittelujärjestelmän toimivuutta.

Valtakunnallinen riistaneuvosto arvioi vuosittain ilveskannan hoitosuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista koko Suomessa.

Alueellisten riistaneuvostojen järjestämiä suurpetojen sidosryhmätilaisuuksia tulee kehittää edelleen. Suurpetoasioissa laajalla sidosryhmien edustuksellisuudella saadaan paikalliset ja alueelliset konfliktipisteet nousemaan esiin. Sidoryhmien näkemysten mukaan suurpetoihin liittyviä tilaisuuksia onkin pidetty tärkeinä. Fyysisten sidoryhmätilaisuuksien rinnalle voidaan nykyisillä sähköisillä työkaluilla kehittää myös esimerkiksi kyselyformaatti, jolla saadaan entistä laajempi joukko alueen sidoryhmiä antamaan näkemyksensä ilveskannan hoidosta. Tämän kyselyn tuloksia voidaan hyödyntää joko itsenäisenä tuloksena tai edelleen hyödyntää fyysisten sidoryhmätilaisuuksien aineistona.

Riistaneuvostojen strategiseen rooliin on sopivaa, että ne ottaisivat kantaa ilveksen kannanhoidon edeltävän vuoden toimintaan ilveksen kannanhoidossa. Kannanotto voisi käsittää koko nykyisen suurpetojen verotussuunnittelujärjestelmän osa-alueet, jolloin mukana olisi niin Luonnonvarakeskus, maa- ja metsätalousministeriö ja Suomen riistakeskus neuvostoineen ja sidoryhmineen. Lisäksi kannanotossa on syytä huomioida suurpetojen hoitosuunnitelmien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen alueella. Alueellisten riistaneuvostojen kannanotot toimitetaan valtakunnalliselle riistaneuvostolle, jotta valtakunnallinen riistaneuvosto voi antaa oman kannanottonsa ennen seuraavan metsästysvuoden asetusten valmistelua. Ilveksen kohdalla tämä kannanotto tulisi tehdä ensisijaisesti riistataloudellisen kokonaisnäkömyksen kautta.

Riistaneuvostojen kannanotto tulee antaa riistataloudellisen kokonaisnäkömyksen pohjalta, huomioiden riistaneuvostojen strateginen rooli ja julkisten hallintotehtävien riippumattomuus lupapäätöksiä tehtäessä. Poikkeuslupapäätökset tehdään julkisena hallintotehtävänä, joka toimii itsenäisesti julkisten hallintotehtävien päällikön alaisuudessa. Julkisten hallintotehtävien ja muidenkaan toimijoiden rooli ei voi kuitenkaan olla sellainen,

etteikö toimintaa voitaisi kehittää perusteltujen kannanottojen mukaisesti. Onkin perusteltua antaa alueelliselle riistaneuvostolle mahdollisuus esittää oma näkemyksensä poikkeuslupien suuntaamisen tarpeesta alueellisen riistatalouden näkökulmasta. Kannanoton mahdollisuutta tukevat sekä suurpetopoliitiikan arviointi että riistaneuvostojen työn arviointi (2016).

Kannanhoidollisille poikkeusluvan saajille tehdyn kyselyn (taustaosio 11.2) yhteydessä selvisi, että alueellisten riistaneuvostojen rooli alueen suurpetokantojen hoidossa on ainakin metsästäjien keskuudessa huonosti tunnettu. Alueellisen riistaneuvoston on mahdollista selkeyttää rooliaan alueen suurpetoasioiden strategisessa suunnittelussa tehostamalla viestintää.

Alueellisen riistaneuvoston tulee antaa näkemyksensä ja mielipiteensä ilveksen kannanhoidon ja verotuksen onnistumisesta tarkastelemalla alueensa riistataloudellista kokonaiskuvaa ja ilveksen vaikutuksia tähän kokonaisuuteen. Kokonaisnäkemys tulee rakentaa ensisijaisesti perustuen riistantutkimuksen tarjoamaan laadukkaaseen riistatietoon.

Ilveksen koettuun vaikutukseen liittyvät voimakkaasti myös sosiaaliset tekijät ja painotukset alueellisessa riistapolitiikassa. Neuvostojen työn pohjana on riistatieto alueelta, kuten esimerkiksi tieto alueen ilves- ja sorkkaeläinkannoista. Lisäksi on pidettävä huolta, että alueellisilla riistaneuvostoilla on velvollisuuksien ja vastuiden lisäksi myös oikeuksia alueelliseen ilveskantaan nähden.

2.3.3 Ilves ja yhteiskunta

Toimenpiteet:

Luonnonvarakeskus osallistuu monitieteiseen tutkimukseen suurpetoihin (ilves mukaan lukien) ja niiden yhteiskunnalliseen ulottuvuuteen liittyen. Luonnonvarakeskus selvittää monitieteellisestä näkökulmasta ihmistoiminnan ja esimerkiksi metsästyksen vaikutuksia ilvekseen ja toisinpäin.

Tutkimustuloksista viestitään aktiivisesti kansalaisille.

Monet seikat vaikuttavat siihen, miten kansalaiset hyväksyvät ilveskannan hoidon päämäärät ja keinot ja millaisia ristiriitoja niihin liittyy. Yksi taustalla oleva yleinen tekijä on suurpedoista koituva huoli tai pelko. Ilvestä pelätään Suomessa huomattavasti vähemmän kuin sutta tai karhua ja voimakasta ilvespelkoa kokevia ihmisiä on vähän. Runsaskaan ilveskanta ei näytä nostavan huolta esimerkiksi vahingoista ja runsastumista tukevan kannanhoidon hyväksynnän suhteen ei näytä olevan tältä osin samanlaisia haasteita kuin esimerkiksi sudella (kts. tarkemmin Suomen susikannan hoitosuunnitelma 2019).

Viime kädessä paikalliset ihmiset arkisella toiminnallaan ympäröivässä luonnossa ovat vuorovaikutuksessa ilvesten kanssa, oli kyse ilveksen ravintovaroihin vaikuttamisesta, elinympäristöistä tai kannansäätelystä. Kannanhoidon viranomaisohjaus kohdistuu näihin vuorovaikutuksiin, ja pyrkii tukemaan keinoja, joilla positiivisia vaikutuksia tuetaan ja haitallisia torjutaan. Toimintaansa viranomaiset tarvitsivat tietoa siitä, miten ihmiset ajattelevat ja toimivat, millaisia ongelmia näkevät ja millainen ohjaus on ongelmiin nähden yhteensopivaa. Tätä näkemystä ilmentää EU:n tasolla peräänkuulutettu tarve kartoittaa niitä ihmislähtöisiä tekijöitä, jotka aiheuttavat vastakkainasettelua liittyen esimerkiksi ilveksen suojelutavoitteisiin ja niiden toteuttamiseen (Boitani ym. 2015).

Useasti aikaisemmin on esitetty (mm. Ruralia instituutti 2006), että ihmislähtöisillä tekijöillä on huomattava vaikutus siihen, miten eri suurpetojen kanta alueella kehittyy. Aiemmin yksi koettu haaste ilveskannan hoidossa oli ilveksen pieniin hirvieläimiin kohdistama saalistus siellä, missä lajit esiintyvät samoilla alueilla.

Vuonna 2016 Taloustutkimuksen tekemän tutkimuksen mukaan noin 20 % kansalaisista pitää pienten hirvieläinten saalistusta jollakin tapaa hyödyllisenä, kun vastakkaista mieltä on 35 % (Taloustutkimus 2016). Taustalla on osin ilveksestä riippumattomat ongelmat pienten hirvieläinkantojen hoitoon liittyen, ja osin asiassa on voinut olla sitä, että osa metsästäjistä on kokenut kilpailevansa samasta saaliista ilveksen kanssa. Valkohäntäpeurakan runsastuttua asia ei ole enää ollut samalla tavalla esillä tai sitä ei ole koettu haasteeksi. Keskustelua on noussut ilveksen merkityksestä pienten hirvieläinten saalistajana.

Ilveksen rooli luonnossa ja saaliseläinyhteisössä ja sen ihmisenäkökulmasta tuomat hyödyt ansaitsevat lisähuomiota. Ne eivät kuitenkaan välttämättä selviä pelkän ilveksen ravinnonkäyttötutkimuksen valossa vaan tarvitsevat tuekseen monitahoisempaa ekologista tutkimusasetelmaa, jossa myös ilvesten saalistuspaine muihin petoihin ja alueen jäniseläin- ja metsäkauriskantoihin otetaan huomioon. Keskustelu ilveksen kaikkinaisista epäsuorista ihmisvaikutuksista on kuitenkin ollut jäsentymätöntä, ja tämän hoitosuunnitelman valmistelussa kerätyn aineiston lisäksi olisi tarpeen selvittää ilveksen vaikutuksia myös sosio-ekonomiset näkökulmat huomioiden.

3 Muut toimenpiteet

Ilveskannan hoitoon liittyvät muut toimenpiteet ovat (3.1. lukua lukuun ottamatta) sen kaltaisia, että suurin osa niiden tarvittavista toimista toteutuu susi- ja karhukannan hoitosuunnitelmien toteutuksen kautta. Ilveksellä ei ole lajina samankaltaista vahinkonäkökulmaa kuin sudella koiravahinkojen suhteen tai karhulla mehiläisvahinkojen suhteen. Ilves ei myöskään ole samalla tavalla haavoitettuna vaarallinen kuin vaikkapa karhu, joten sen osalta ei SRVA-tehtäviin liity samanlaista erityisluonnetta. Ilveksen kohdalla on myös olemassa selkeitä tutkimustuloksia, joiden perusteella ilvestä ei voida pitää merkittävänä tautien levittäjänä (taustaosio 2.3.7).

3.1 Suomalaiseen ilvestietoon liittyvä viestintä

Toimenpiteet:

Riistakonsernin eri toimijoiden tuottaman suurpetotiedon saavutettavuudesta ja ajantasaisuudesta huolehditaan.

Maa- ja metsätalousministeriö kutsuu koolle riistakonsernin suurpetoviestinnästä vastaavia. Viestijät käsittelevät suteen ja muihin suurpetoihin liittyvää viestintää. Viestintäyhteistyötä sidosryhmien kanssa kehitetään.

Ilveskannan hoitosuunnitelman päivityksen aikana todettiin, että suomalaisen ilvestutkimuksen keskeiset tulokset on saatava kansalaisten käyttöön aikaisempaa paremmin. Hoitosuunnitelman päivityksen yhteydessä tehdyn kansalaiskyselyn perusteella ihmisten eniten kaipaama tieto liittyi ilveksen käyttäytymiseen suhteessa ihmiseen (56 % vastaajista) sekä ilveksen liikkumiseen ja elinpiiriin kokoon (55 %). Vähemmän tietotarvetta katsotaan olevan ilveksen ravinnonkäyttöön ja ilveksen runsauteen liittyen. Toimenpiteet

suurpetoihin liittyvän tiedon saattamiseksi kansalaisten saataville aloitettiin jo kansallisen suurpetopolitiikan arvioinnin perusteella, jossa tiedon hajanaisuuden ja osittaisen virheellisuuden todettiin aiheuttavan ongelmia.

Ilveksen runsauteen, kanta-arvioon ja elinpiirin käyttöön löytyykin nykyisin paremmin tietoa riistahavainnot.fi-sivustolta. Sivustolla on myös runsaasti havainnollistavaa karttamateriaalia. Yleistä ilvestietoa on suurpedot.fi-sivustolla, jossa on käsitelty lähes kaikki ilvekseen liittyvät näkökulmat. Suomen riistakeskuksen ylläpitämältä riistainfo.fi-sivustolla on myös ilveksiin sekä muihin suurpetoihin liittyvää tietoa ja opetusmateriaaleja. Tarkasteltaessa hoitosuunnitelman päivityksen yhteydessä tehtyä kyselyä ja sitä, mitä tietoa kansalaiset ilveksestä kaipaavat, nousee esiin se, että ilveksen ja ihmisen välisestä suhteesta esillä oleva tieto on esitetty hyvin yleisellä tasolla. Kansalaisten tietotarpeet huomioiden olisi tärkeää, että ilveksen suhteesta ihmiseen tuotettaisiin yksityiskohtaisempaa tietoa. Tällaista voisi olla esimerkiksi tieto ilveksen liikkumisesta elinpiirillään suhteessa ihmisasutukseen. Lisäksi voidaan todeta, että tarvetta on myös ilvestä ja muita suurpetoja koskevalle viestinnälle, jossa suurpetoja tarkastellaan monilajisesta näkökulmasta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi ilvekseen liittyvää viestintää, jossa tuodaan esille lajin vuorovaikutus muiden suurpetojen ja ilveksen saaliseläinten kanssa.

Ilves lajina herättää huomattavasti sutta vähemmän huomiota, eikä lajiin kohdistuva yleinen kiinnostus ole merkittävästi lisääntynyt huolimatta ilveskannan kaksinkertaistumisesta kymmenen vuoden kuluessa. Ilvekseen liittyvän yleisen viestinnän tavoitteena on tuottaa tietoa ilveskannan tilasta ja hoidosta vuosittaisten kannanhoitotoimenpiteiden rytmissä. Nykyistä toimintamallia ei näiltä osin ole tarvetta muuttaa. Ilvekseen liittyvästä viestinnästä vastaavat riistakonsernin tahot: maa- ja metsätalousministeriö, Luonnonvarakeskus, Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, Metsähallitus ja Ruokavirasto. Lisäksi poliisi viestii ilveksistä ja muista suurpedoista omien virkatehtäviensä osalta. Eri sidosryhmien rooli ilvekseen liittyvässä viestinnässä on tärkeää. Tiedotusvastuut on kirjattu ilveskannan hoitosuunnitelman taustaosion lukuun 12. Ilvekseen liittyvän viestinnän koordinaatiota ja viestintäyhteistyötä sekä vuoropuhelua niin riistakonsernin kuin eri sidosryhmien kesken voidaan kehittää riistakonsernin viestijöiden yhteisissä kokoontumisissa.

Hoitosuunnitelman valmistelun yhteydessä nostettiin esiin tutkimuksen ja kentän välisen vuoropuhelun lisääminen. Oma riista -palvelun kautta suoraan suurpetoyhdyshenkilöille ja ilveksen kannanhoidollisen poikkeusluvan saajille tapahtuva viestintä voi tulevaisuudessa avata tähän uusia mahdollisuuksia.

3.2 Metsästyksen valvonta ja SRVA-tehtävät

Toimenpiteet:

Metsähallituksen erätarkastajien toimivaltuuksia laajennetaan myös yksityismailla tapahtuvaan epäiltyjen törkeiden metsästysrikosten rikospaikkatutkintaan.

Jokainen poliisilaitos nimeää päällystötasoisin eräyhdyshenkilön, joka koordinoi valvonnan suunnittelua ja toimeenpanoa poliisilaitoksen alueella.

Metsästyksen valvonta

Ilvekseen kohdistuvaa laitonta pyyntiä tulee ilmi 1–3 tapausta vuosittain. Kiinnijäämisen riski on kuitenkin pieni, joten laitonta tappamista voi käytännössä tapahtua enemmänkin. Kuitenkaan laittomalla tappamisella ei ainakaan ilveskannan kehityksen näkökulmasta ole ollut kokonaisuutena suurta merkitystä.

Susikannan hoitosuunnitelmassa esitetään useita toimenpiteitä, jotka lisäävät myös ilveksiin liittyvän laittoman pyynnin valvonnan edellytyksiä. Hoitosuunnitelmassa on nostettu toimenpiteiksi esimerkiksi poliisilaitoksiin nimettävät valvontaa suunnittelevat ja toimeenpanevat eräyhdyshenkilöt. Tällä hetkellä jokaiseen poliisilaitokseen on nimetty päällystötasoinen eräyhdyshenkilö, ja jokaisessa poliisilaitoksessa on lisäksi erävalvontaan perehtyneitä poliisihenkilöitä, jotka suorittavat mm. erävalvontaa ja suurpetotehtävien hoitamista yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Poliisin erävalvonnan ja suurpetotoiminnan koordinointi tapahtuu Poliisihallituksen johtamana, ja alueelliset päällystöyhdyshenkilöt johtavat oman poliisilaitoksensa valvonnan suunnittelua ja koordinointia.

Myös erätarkastajien toimivaltuuksien laajentamista yksityismailla tapahtuvaan epäiltyjen törkeiden metsästysrikosten rikospaikkatutkintaan on pidetty tärkeänä toimenpiteenä. Näiden ja muiden susikannan hoitosuunnitelmassa lueteltujen toimenpiteiden toteuttaminen lisäksi samalla myös ilveksiin kohdistuvaa laittoman pyynnin ennaltaehkäisyä ja valvontaa.

Metsästyslaissa säädetty (ML 30 §) ilveksen metsästystä koskeva suurpetojen metsästyksen johtajan nimeämisvelvollisuuden myötä voidaan saada ilveksen metsästyksestä vastaavien henkilöiden joukko paremmin valvovien tahojen tietoisuuteen. Oma riista -palvelun kautta näille henkilöille voidaan tarvittaessa jakaa myös tietoa ilvekseen ja sen metsästyksen liittyen ja sitä kautta parantaa edellytyksiä laillisen ja eettisesti hyväksytyyn metsästyksen toteuttamiseksi.

SRVA-tehtävät

Eryteisesti karhuihin liittyvät SRVA-tehtävät ovat vaativia, koska ne tapahtuvat pääasiassa sulan maan aikaan ja vahingoittuneet karhut voivat olla vaarallisia. Myös susiin liittyvät tehtävät voivat toisinaan olla vaativia, varsinkin kun ne tapahtuvat kaupunkiympäristössä. Tehtävät vaativat aina tekijöiltään monia erikoistaitoja ja -välineitä sekä varsinkin karhuun liittyen myös erityisen hyvin soveltuvia koiria. Ilves ei samalla tavalla aiheuta tehtäviä, joissa olisi kyse ihmisille aiheutuneesta uhasta (Poliisilain 2 luvun 16 §). Lajiin liittyvät tehtävät ovat usein enemmän kärsivän eläimen lopettamistehtäviä kuin vaaraa aiheuttavan suurpedon lopetuksia. Lajiin liittyvät SRVA-tehtävien kehittämiseen ei tämän johdosta liity sen kaltaista erityistarvetta, jota ei voitaisi hoitaa jo susille ja karhuille kehitettyjen toimintamallien pohjalta. Poliisihallitus on vahvistanut marraskuussa 2020 ohjeen, joka koskee poliisin toimivaltaa ja toimintalinjoja suurpetotapauksissa ilves mukaan lukien.

3.3 Ilvesten siirtoistutukset

Toimenpide:

Suomessa ei suoriteta ilvesten siirtoistutuksia.

Ilveksiä esiintyy koko Suomen alueella. Ilvesten luontaiset vaellukset uuden elinpiirin löytämiseksi ovat suomalaisen tutkimuksen alustavien tulosten perusteella 40–800 km (taustasio 2.3.3). Tämä takaa ilvesten luontaisen levittäytymisen Suomessa, eikä siirtoistutuksille ole näin ollen tarvetta.

3.4 Kansainvälinen yhteistyö

Toimenpiteet:

Maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä tutkimuksen ja riistahallinnon kanssa jatkaa Norjan ja Ruotsin suurpetoasioista vastaavien viranomais-, kannanhallinta- ja tutkimustahojen kanssa säännöllisiä kokouksia tietojen ja kokemusten vaihtamiseksi.

Suomen ja Venäjän välisen riistapolitiikkaa käsittelevän yhteistyöryhmän tapaamisissa käsitellään myös ilvekseen liittyviä asioita.

Kansainvälinen ilveksen kannanhoitoon liittyvä yhteistyö on esitetty hoitosuunnitelman taustaosion luvussa 9. Yhteistyön painopiste on viime vuosina kohdistunut erityisesti EU-maiden väliseen yhteistyöhön.

Suomen ilveskannan hoidolla on suurin yhtymäkohta Ruotsin ja Norjan ilveskantojen hoidon kanssa. Toisaalta Suomen ilveskannalla on geneettisesti suurimmat yhteydet Venäjän ilveskantaan.

Maa- ja metsätalousministeriö yhdessä Suomen riistakeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen kanssa on pitänyt säännöllisesti yhteistyökokouksia suurpetoasioista vastaavien Ruotsin ja Norjan viranomais- ja tutkimustahojen kanssa. Kokouksissa on käsitelty suurpetoihin liittyviä asioita. Maa- ja metsätalousministeriö allekirjoitti yhteistyöasiakirjan susiin liittyen Ruotsin Naturvårdsverketin ja Norjan Miljødirektoratetin kanssa 2020.

Maa- ja metsätalousministeriö ja Venäjän luonnonvara- ja ympäristöministeriö ovat sopineet yhteistyön laajentamisesta riistatalouteen. Vastaavat ministerit allekirjoittivat asiasta julkilausuman vuoden 2021 alussa. Ministeriöiden välisessä kahdenvälisessä riistatalouden virkamiestyöryhmässä voidaan käsitellä myös ilvekseen liittyviä asioita.

4 Hoitosuunnitelman toimeenpano

Toimenpide:

Ilveskannan hoitosuunnitelman toimeenpanon koordinointi ja seuranta toteutetaan Suomen riistakeskukseen valittavan (hoitosuunnitelmapästäava) henkilön toimesta.

Hoitosuunnitelman toimeenpanon kannalta keskeisimmät toimijat ovat maa- ja metsätalousministeriö, Suomen riistakeskus ja Luonnonvarakeskus. Maa- ja metsätalousministeriö vaikuttaa asettamiensa tulostavoitteiden kautta muiden riistakonsernin toimijoiden toiminnan tavoitteisiin. Suomen riistakeskuksen vastuulla on itse hoitosuunnitelman käytännön toimeenpanon koordinointi ja seuranta. Luonnonvarakeskuksen vastuulla taas on monia hoitosuunnitelman vaikuttavuuden kannalta keskeisiä toimenpiteitä liittyen kannanarvioinnin kehittämiseen.

Ilveksen kannanhoitosuunnitelmassa on kaikkiaan 45 toimenpidettä. Käytännössä suunnitelman toimeenpanoa toteutetaan Suomen riistakeskuksen koordinoimana valitsemalla ilveksen kannanhoitosuunnitelmasta vastuussa oleva henkilö. Henkilön tehtävänä on seurata ja edistää toimenpiteiden toteutumista. Suurin osa toimenpiteistä voidaan toteuttaa pääosin muokkaamalla olemassa olevia toimintatapoja. Tästä voidaan pitää esimerkkinä muun muassa maastossa tapahtuviin ilvelaskentoihin liittyviä toimenpiteitä, joiden käynnistämisen tulee tapahtua aikaisempaa koordinoitummin kokonaisvaltaiseen alueen riistatalousnäköyhmään ja kentän motivaatioon perustuen. Toimenpiteet voivat vaatia myös uusien materiaalien luomista, kuten luvussa 2.3.2. on esitetty kohdennetun kyselyn luominen alueellisille suurpetosidosryhmille. Tämänkaltaisten toimenpiteiden toteutumista voidaan edistää julkiseen riistakonserniin kuuluvien toimihenkilöiden ja virkamiesten välisellä yhteistyöllä.

On kuitenkin huomioitava, ettei kaikkia toimenpiteitä voida edistää pelkästään yhteistyöllä vaan ilveksen kannanhoitosuunnitelman tavoitteenasettelun toteutuminen edellyttää myös päätöksiä resursseista. Näitä ovat erityisesti suurpetotutkimukseen liittyvien hankkeiden käynnistäminen (mm. luvun 2.2.3. toimenpiteet) ja henkilöstöresursseja vaativat toimet (luvun 2.1 toimenpiteet). Resurssien kohdentamisessa voidaan hyödyntää hankkekohtaista tulosoajasta tai mahdollisuutta rahoittaa hoitosuunnitelman toimeenpääntöön liittyviä hankkeita esimerkiksi erillisrahoituksella. Yleisesti olisi tarpeen, että suurpetojen kannanhoitoon hoitosuunnitelmien kautta esitettyjä resursseja vaativia toimenpiteitä tarkasteltaisiin säännöllisin väliajoin julkisen riistakonsernin johtoryhmässä. Johtoryhmässä tapahtuvan tarkastelun kautta myös maa- ja metsätalousministeriön tulosoajakselle muodostuisi parempi näkemys keskeisien suurpetojen kannanhoitotavoitteiden etenemisestä.

LÄHTEET

- Andrén H, Liberg O (2015) Large impact of Eurasian lynx predation on roe deer population dynamics. *PLoS ONE* 10(3):e0120570
- Boitani, L., F. Alvarez, O. Anders, H. Andrén, E. Avanzinelli, V. Balys, J. C. Blanco, U. Breitenmoser, G. Chapron, P. Ciucci, A. Dutsov, C. Groff, D. Huber, O. Ionescu, F. Knauer, I. Kojola, J. Kubala, M. Kotal, J. Linnell, A. Majic, P. Mannil, R. Manz, F. Marucco, D. Melovski, A. Molinari, H. Norberg, S. Nowak, J. Ozolins, S. Palazon, H. Potocnik, P.-Y. Quenette, I. Reinhardt, R. Rigg, N. Selva, A. Sergiel, M. Shkvyria, J. Swenson, A. Trajce, M. Von Arx, M. Wolf, U. Wotschikowsky, D. Zlatanova, 2015. Key actions for Large Carnivore populations in Europe. Institute of Applied Ecology (Rome, Italy). Report to DG Environment, European Commission, Bruxelles. Contract no. 07.0307/2013/654446/SER/B3
- Directorate General Environment, European Commission. 1.7.2008. Note to the Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores. Saatavissa: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management_ec_note.pdf. Viitattu 14.7.2020.
- Elmhagen, B. Ludwig, G. Rushton, SP. Helle, P. Lindén, H. 2010.: Top predators, mesopredators and their prey: interference ecosystems along bioclimatic productivity gradients. *J Anim Ecol.* Jul;79(4):785-94. doi: 10.1111/j.1365-2656.2010.01706.x.
- Framework for Transboundary Cooperation on Management and Conservation of Wolves in Fennoscandia. 2020. Saatavissa: <https://mmm.fi/documents/1410837/1822272/Common+framework+Fennoscandia+Final+version+incl+appendices.pdf/7d3284d1-909b-1d50-5d97-4ada6a9862c6/Common+framework+Fennoscandia+Final+version+incl+appendices.pdf?t=1603265387256> Viitattu 24.9.2021.
- Helldin, J. O., Liberg, O. & Glöersen, G. (2006.) Lynx (*Lynx lynx*) killing red foxes (*Vulpes vulpes*) in boreal Sweden - frequency and population effects. *Journal of Zoology* 270: 657–663.
- Holmala, K., Valtonen, M. & Herrero, A. 2021. Ilveskanta Suomessa 2021. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 70/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 29 s.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kojola, I. & Holmala, K. 2009.: Pienet hirvieläimet ja jänis – saaliseläinyhteisön merkitys ilveksen kuntoon. *Suomen riista* 55:63-70 (2009)
- Kojola, I., Määttä, E. & Hiltunen, H. 2006: Suurpetojen lukumäärä ja lisääntyminen vuonna 2005. Riistantutkimuksen tiedote 208, 1-5.
- Kunz F., Landolf M., Steiner M., Breitenmoser-Würsten C., Breitenmoser U. & Zimmermann F. 2016. Abundance et densité du lynx dans le Nord du Jura suisse: estimation par capture-recapture photographique dans le compartiment I, durant l'hiver 2015/16. *KORA Bericht* 75, 16 pp.
- Laitinen, J. 2015.: Ilveksenmetsästys kaudella 2014–2015 Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Varsinais-Suomessa. Opinnäytetyö, SeAMK.
- Linnell, J.D.C., Odden, J., Andrén, H., Liberg, O., Andersen, R., Moa, P., Kvam, T., Brøseth, H., Segerström, P., Ahlqvist, P., Schmidt, K., Je, drzejewski, W. & Okarma, H. 2007.: Distance rules for minimum counts of Eurasian lynx *Lynx lynx* family groups under different ecological conditions. - *Wildl. Biol.* 13: 447-455.
- Linnell J., V. Salvatori & L. Boitani (2008). Guidelines for population level management plans for large carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2). Saatavissa: https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf Viitattu 17.8.2021.
- Liukkonen, T., Mykrä, S., Bisi, J. & Kurki, S. & 2006. Ilveksiä ja ihmisiä. Julkaisuja 7, Ruralia-instituutti, Helsingin yliopisto, Seinäjoki
- Luonnonvarakeskus lausunto Dnro.1350/000405/2016
- Maa- ja metsätalousministeriön muistio Dnro 1498/13/2014
- Maa- ja metsätalousministeriön muistio Dnro 1367/01.03/2016
- Maa- ja metsätalousministeriön muistio (Maa- ja metsätalousministeriön asetus poikkeusluvalla sallittavasta ilveksen metsästyksestä metsästysvuonna 2020–2021). Dnro VN/20171/2020

- Maa- ja metsätalousministeriö 15.12.2006. (2007) Suomen ilveskannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisut 1/2007. Saatavissa: <https://mmm.fi/documents/1410837/1516659/Ilveskannan+hoitosuunnitelma/ab66f292-1d32-45f6-a78d-6ee228d89deb/Ilveskannan+hoitosuunnitelma.pdf>. Viitattu 24.9.2021
- Maa- ja metsätalousministeriö 2019. Suomen susikannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:24, Helsinki. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-014-4>. Viitattu 24.9.2021.
- Maa- ja metsätalousministeriön ja Luonnonvarakeskuksen tulossopimus 2016-2020, MMM 65/00.03.0112016
- Naturvårdsverket 2013. 8648 Nationell förvaltningsplan för lodjur – 2013–2017
- Naturvårdsverket 2016. Nationell förvaltningsplan för lodjur. Förvaltningsperioden 2014–2019. Justerad version januari 2016. Saatavissa: <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/8700/978-91-620-8760-9.pdf>. Viitattu 24.9.2021.
- Pasanen-Mortensen, Marianne; Pyykönen, Markku; Elmhagen, Bodil 2013. Where lynx prevail, foxes will fail – limitation of a mesopredator in Eurasia. *Global Ecology and Biogeography*, (Global Ecol. Biogeogr.) (2013) 22, 868–877
- Pohja-Mykrä, M. & Kurki, S. 2014. Kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarviointi. Raportteja 114. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. Saatavissa: <http://hdl.handle.net/10138/228377> Viitattu 24.9.2021.
- Poliisihallituksen ohje (4.11.2020). Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa. POL-2020-6759. Saatavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/39074104/Poliisin-toiminta-suurpeto-ja-villisikatilanteissa-2020.pdf/d4f4d908-0978-e176-1c9a-9b9e3beee763/Poliisin-toiminta-suurpeto-ja-villisikatilanteissa-2020.pdf?t=1606806525992>. Viitattu 12.10.2021.
- Riistaneuvostojen arviointi. 2016. Maa- ja metsätalousministeriö. Julkaisematon.
- Schmidt, K Davoli, F. Kowalczyk, R. and Randi, E. 2016.: Does kinship affect spatial organization in a small and isolated population of a solitary felid: The Eurasian lynx? *Integrative Zoology* 2016; 11: 334–349.
- Taloustutkimus Oy 2016: Suomen riistakeskus, Ilvestutkimus.
- Toivola, M. 2016. Ilveksen hoitosuunnitelma päivitetään karhun vanavedessä. Riistan vuoksi, huhtikuu 2016. Julkaisija: Suomen riistakeskus.

Oikeuslähteet

- Asia C-674/17. Julkaistu sähköisessä oikeustapauskokoelmassa lokakuu 2019.
- Asia C-342/05. Oikeustapauskokoelma 2007 I-04713. Saatavissa: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=fi&num=C-342/05>. Viitattu 27.9.2021
- Direktiivi 92/43/ETY: Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. Euroopan unionin virallinen lehti 22.7.92. Saatavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043&qid=1623385249346&from=FI>. Viitattu 12.10.2021.
- KHO 2014:125. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2014/201402390> Viitattu 27.9.2021.
- Metsästyslaki 615/1993. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930615>. Viitattu 12.10.2021>.
- Poliisilaki 872/2011. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110872#Pidm45237815967632>. Viitattu 12.10.2021.
- Riistavahinkolaki 27.2.2009/105. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090105>. Viitattu 12.10.2021.
- Valtioneuvoston asetus metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista 452/2013. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2014/201402390>. Viitattu 12.10.2021.

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2021

- 1 Saimaannorppa ja kalastus -työryhmän raportti
- 2 Metsätalouden kannustejärjestelmä 2021 -luvulla työryhmän muistio
- 3 Maaseutupolitiikan neuvoston arviointi 2016–2020
- 4 Maa- ja metsätalousministeriön kirjanpitoyksikön tilinpäätös vuodelta 2020
- 5 Utvärdering av Landsbygdspolitiska rådet 2016–2020
- 6 Kansallisen Itämeren alueen lohi- ja meritaimenstrategian 2020 arviointi
- 7 Kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelma
- 8 Lähiruokaa – totta kai! Lähiruokaohjelma ja lähiruokasektorin kehittämisen tavoitteet vuoteen 2025
- 9 Naturligtvis närmat! Närmatsprogrammet och målen för utveckling av närmatssektorn till 2025
- 10 Local food – but of course! The Local Food Programme and local food sector development objectives for 2025
- 11 Trygga vattentjänster av hög kvalitet för alla
- 12 Ajassa uudistuva maaseutu – Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2021–2027
- 13 Luomu 2.0 – Suomen kansallinen luomuohjelma vuoteen 2030
- 14 Luomu 2.0 – Finlands nationella ekostrategi för 2030
- 15 Landsbygd som förnyas i tiden – Landsbygdspolitiska helhetsprogrammet 2021–2027
- 16 Tulevaisuuden yhteysalusliikenne – selvitys kehittämistarpeista
- 17 Ratkaisuja ja kehitysehdotuksia maatalouden ympäristöhaasteisiin MATO-tutkimusohjelman perusteella
- 18 Toimintaohjelma maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi Suomessa vuosille 2021–2027
- 19 Handlingsprogram för att minska ammoniakutsläpp från jordbruket i Finland åren 2021–2027
- 20 Action Plan to Reduce Ammonia Emissions from Agriculture in Finland for the years 2021–2027
- 21 Organic 2.0 – Finland's National Programme for Organic Production 2030
- 22 Suomen ilveskannan hoitosuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriö

Hallituskatu 3 A, Helsinki
PL 30, 00023 Valtioneuvosto

mmm.fi

ISBN: 978-952-366-200-1 PDF

ISSN: 1797-397X PDF